

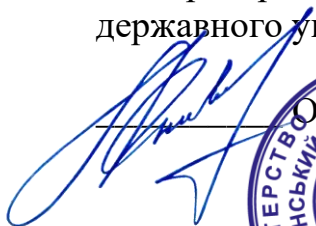
УДК 378, 811. 111 + 378.147

№ державної реєстрації 0117U006791

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
73000, м. Херсон, вул. Університетська, 27
тел. (0552) 49-21-14
факс (0552) 32-67-08; e-mail: office@ksu.ks.ua

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Херсонського
державного університету



Олександр ШПАКОВСЬКИЙ



ЗВІТ

ПРО НАУКОВО-ДОСЛІДНУ РОБОТУ

ПРІОРИТЕТНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ
ІНОЗЕМНИХ МОВ У СЕРЕДНІХ ТА ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДАХ
(заключний)

Перший проректор
доктор педагогічних наук, професор



Сергій ОМЕЛЬЧУК

Науковий керівник НДР
доктор педагогічних наук, професор



Ольга ЗАБОЛОТСЬКА

Херсон – 2022

СПИСОК АВТОРІВ:

О.О. Заболотська – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова (1.1.);

Є.О.Співаковська – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова (2.3);

О.А.Зуброва – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова (2.1.);

Н.В. Базилевич – кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова (2.2.);

Н.В. Поторій – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова (1.2.);

О.С. Смутченко – кандидат педагогічних наук, ст. викладач (1.3.).

РЕФЕРАТ

Ключові слова: mind maps, хмарні технології, e- courses, навчальні платформи, дистанційне навчання, медіа технології (kahoot, wordwall), субкультура майбутнього вчителя іноземних мов.

Об'єкт дослідження - навчальний процес з англійської мови у середніх та вищих навчальних закладах

Ціль роботи – розробити нові методи, прийоми та форми роботи в умовах комп'ютеризації освіти й дистанційного навчання, методи підвищення ефективності формування базових компетентностей учнів з англійської мови, технології формування професійної компетентності майбутніх фахівців з англійської мови.

Методи дослідження й перелік апаратури – теоретичні, емпіричні, статистичні;

Результати та їх новизна - вперше розроблено: - електронний дистанційний курс «Новітні досягнення в галузі лінгвістики» на платформі LMS MOODLE; - модель формування поликультурної компетентності майбутніх викладачів іноземних мов; - модель формування цифрової компетентності майбутніх фахівців; - розроблено структурно-функціональну модель та методику формування субкультури майбутніх учителів іноземних мов; - авторську методику формування іншомовних комунікативних умінь учнів профільних ліцеїв, гімназій засобами інтелект-карт; - методичні рекомендації з курсу "Країнознавство Англії та США" у підготовці майбутніх учителів англійської мови; - модель та методику формування лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів іноземних мов; - модель та методику формування лінгвістичної компетентності майбутніх учителів англійської мови; - електронний словник: електронний ресурс [EnVocab \(http://envocab.herokuapp.com/\)](http://envocab.herokuapp.com/),

Інформація щодо впровадження: - дистанційний курс «новітні досягнення в галузі лінгвістики» в освітній процес Херсонського державного університету факультету української й іноземної філології та журналістики; - методику формування субкультури майбутніх учителів іноземних мов в умовах

полілінгвального освітнього середовища впроваджено в освітньо-виховний процес Херсонського державного університету (акт впровадження № 09/31-1053 від 27.06.2018), Ізмаїльського державного гуманітарного університету (акт впровадження № 1-5/387 від 11.06.2018), Класичного приватного університету (акт впровадження № 941 від 27.08.2018) та Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (акт впровадження № 1/722 від 21.06.2018); - в освітній процес Академічного ліцею імені професора Олега Мішукова авторську методику формування іншомовних комунікативних умінь учнів профільних ліцеїв, гімназій засобами інтелект-карт, - електронний словник для учнів Академічного ліцею імені професора Олега Мішукова: електронний ресурс EnVocab (<http://envocab.herokuapp.com/>), методику формування лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів іноземних мов в освітній процес Академічного ліцею імені професора Олега Мішукова під час проходження виробничої практики; - модель та методику формування лінгвістичної компетентності майбутніх учителів англійської мови в освітній процес Академічного ліцею імені професора Олега Мішукова під час проходження виробничої практики.

Значимість роботи – надання наукових та освітніх послуг викладачам та вчителям англійської мови для оптимізації навчального процесу в школі та освітнього – в ЗВО, підготовки висококваліфікованих наукових кадрів, розвиток наукового потенціалу молодого фахівця.

Висновки, пропозиції щодо розвитку об'єкта дослідження (розроблення) й доцільності продовження досліджень

Даний науковий доробок довів свою дієвість під час впровадження нових методів, форм та методик в закладах середньої спеціальної та вищої освіти, проведенні семінарів для вчителів міста Херсона та області (на базі Херсонського державного університету та гімназії № 6 м. Херсона), 2 конференцій Міжнародного рівня, проведених на факультеті іноземної філології кафедрою англійської мови та методики її викладання.

ЗМІСТ

Скорочення та умовні позначки.....	5
Передмова.....	6
Вступ.....	8
Розділ 1. Технології формування професійної компетентності майбутніх фахівців з іноземних мов.....	10
1.1. Інноваційні методики підготовки майбутніх фахівців з іноземних мов.....	10
1.2. Формування фахових компетентностей майбутніх учителів англійської мови	22
1.3. Методика формування субкультури майбутніх учителів іноземних мов в умовах полілінгвального освітнього середовища.....	27
Розділ 2. Нові тенденції в методиці навчання та викладання англійської мови.....	34
2.1. Дослідження методів підвищення ефективності формування базових компетентностей учнів в освітньому процесі з англійської мови.....	34
2.2. Сучасні технології як ефективний лінгводидактичний засіб засвоєння англійської мови.....	40
2.3. ІКТ як засіб навчання англійської мови в ЗССО та ЗВО.....	45
Висновки.....	48
Перелік джерел посилання.....	50

СКОРОЧЕННЯ ТА УМОВНІ ПОЗНАКИ

АЛК – англійськомовна лінгвістична компетентність

КТ – креалізований текст

ЛДК – лінгводидактична компетентність

ІКТ - інформаційно-комунікаційні технології

ПЕРЕДМОВА

Євроінтеграційні тенденції в соціально-освітньому середовищі, інноватизація професійної підготовки педагогів на засадах плюрилінгвізму та мультикультурності зумовили принципову важливість проблеми формування субкультури майбутніх учителів іноземних мов в умовах полілінгвального освітнього середовища. Серед вимог модернізації національної освітньої системи одними з пріоритетних стають гармонізація міжкультурної взаємодії членів українського поліетнічного соціуму, врахування кращого світового доробку у підготовці кадрів до ефективної професійної діяльності в багатомовному освітньому просторі, про що йдеться в державних документах (Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 р., Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту»).

Нормативно-правові документи, Держстандарт базової середньої освіти, програма дисципліни «Англійська мова» доводять вагоме значення, яке приділяється в них формуванню та розвитку мовної особистості учнів. Навчально-методичні комплекси, що використовуються вчителями у школах, не в достатній мірі сприяють формуванню і розвитку означеного феномена. Тому в колі інтересів молодих дослідників постає питання розробки системи вправ, спрямованої на формування і розвиток мовної особистості учнів ЗССО.

Виокремлення цілей формування медіакультури на уроках англійської мови, як одного з найголовніших факторів сучасного інформаційного суспільства, яке знаходиться в постійному масмедійному потоці, повинно навчити учнів, студентів, вчителів не лише сприймати інформацію і користуватися звичайними Інтернет-ресурсами як джерелами, а й доцільно використовувати медіаресурси у своїй роботі з учнями та в самоосвіті.

Одним із прогресивних та цікавих засобів навчання лексичного матеріалу є використання сучасних навчальних платформ на заняттях з англійської мови як у закладах середньої так і вищої освіти, оскільки традиційні форми навчання втрачають свою актуальність, а їх витісняють електронні засоби навчання та система E-learning.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

ВСТУП

З моменту свого існування і до сьогодні методика навчання іноземних мов вирішує складні але актуальні питання, пов'язані з проблемами диференційного, особистісно-орієнтованого, комунікативно-когнітивного, проблемного та дистанційного навчання в умовах дигіталізації, комп'ютеризації, глобалізації освітніх процесів.

Для науковців завжди було пріоритетним винахід нових форм, методів, підходів до навчання учнів, студентів іноземних мов, шляхів активізації пізнавальної діяльності учнів та студентів, розвитку їх особистісних задатків для ефективного опанування іншомовним мовленням. В умовах розвитку комп'ютерних технологій, хмарних технологій, все більше з'являється навчальних платформ, які зацікавлюють тих, хто навчається візуальними вправами та завданнями і в невимушеній атмосфері виконують освітню функцію, навчаючи мовам.

У цьому ключі обрана науковцями проблематика дослідної роботи кафедри «Пріоритетні тенденції розвитку методики викладання іноземних мов у середніх та вищих навчальних закладах» є наразі актуальною і своєчасною. Науковий потенціал кафедри – доктори та кандидати наук, аспіранти з даної спеціальності спроможні розв'язувати сучасні проблеми, що виникають перед викладачами в освітньому процесі із-за впливу різних соціальних та екстралінгвістичних факторів.

Мета розвідок науковців – винаходити нові форми, методи та засоби навчання за для покращення освітнього процесу в оволодінні іноземною мовою, розробляти перспективні методики та технології підготовки майбутніх фахівців до професійної діяльності.

Для досягнення мети варто вирішити низку завдань:

1. вивчити потреби освітніх траєкторій у закладах середньої спеціальної та вищої освіти;

2. розширити спектр методичної тематики для здобувачів другого магістерського рівня при написанні наукового дослідження;
3. активізувати впровадження хмарних технологій в процес навчання англійської мови учнів та здобувачів;
4. визначити особливості організації навчальної діяльності студентів у системі дистанційного навчання та розробити відповідні методики навчання англійської мови;
5. розширити публікаційну активність науковців та здобувачів за методичною тематикою.

ЗМІСТОВА ЧАСТИНА

РОЗДІЛ 1

ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ІНОЗЕМНИХ МОВ

1.1. Інноваційні методики підготовки майбутніх фахівців з іноземних мов

У сучасному світі дистанційна освіта набирає все більших обертів. Виклики сьогодення, пов'язані з пандемією, ставлять її в ряд пріоритетних напрямів освіти в Україні та у всьому світі.

Питання дистанційної освіти розглядалися в працях як вітчизняних так і зарубіжних науковців з різних напрямів. Теоретичні аспекти впровадження дистанційної освіти в Україні досліджували Синявська Г., Яблочнікова В., Гаврилова Л., Катасонова Ж., Варава В., Кухаренко В., Рибалко О., Сиротенко Н. Психолого-педагогічні аспекти дистанційного навчання висвітлено у працях Ткачук Л., Лукашенко І., Луценко О., Смутьсона М., Машбиця Ю., Жалдака М., Корецької Л., Макаренко І. Вимоги до знань та умінь викладача дистанційного навчання знайшли відображення в наукових розвідках Троцько А., Рибалко Л., Кириленко О., Труш Г., Кайдалової Л., Твердохлебової Н., Євтушенко Н., Носовець Н. Практичні рекомендації для викладачів щодо організації дистанційної форми навчання окреслені в посібниках та методичних розробках Г. Коломoeць, О. Мельник, С. Грицай, А.Вознюк, Осадчої К., Осадчого, Ісаєнка В., Кашиної Г., Ніколаєва К., Павлюченко Л., Стрілець С., Запорожченко Т., Триуса Ю., Герасименка І., Франчука В., Морзе Н., Буйницької О., Варченко-Троценко Л. [7].

Майкл Краус, автор дистанційного курсу «Інтеграція ресурсів Інтернету у навчальний процес» і веб-лабораторії для самостійного вивчення англійської мови, зазначає, що основною складністю дистанційного навчання студентів для нього є, крім браку часу та технічних непорозумінь, відсутність

безпосереднього спілкування, адже інколи «легше та швидше показати, ніж пояснювати, як це робиться» [37].

На думку Машбиця Ю., ефективність педагогічного впливу при дистанційній формі навчання за допомогою комп'ютерних телекомунікаційних мереж неможливо зрозуміти без врахування особливостей спілкування між викладачем і студентом. Тут важливо знайти шляхи вирішення проблем, зумовлених тим, що: матеріал у процесі спілкування не тільки передається, а й формується, уточнюється, розвивається; вербальне спілкування реалізується за допомогою фактичного та дискусійного типів діалогів; органічним доповненням вербальної мови є використання невербальних засобів спілкування, таких як: жести, міміка, пантоміміка; якість голосу, його діапазон, тональність, включення в мову пауз, сміху, покашлювань і т. п.; візуальне спілкування (контакт очима); інтерактивна сторона спілкування виявляється в спільній діяльності, в процесі спілкування повинно бути взаєморозуміння між його учасниками. З іншого боку, серед переваг дистанційної форми навчання автор зазначає можливість забезпечення оперативного зворотного зв'язку між студентом і викладачем на відстані через мережу, збільшення числа «ступенів свободи» у виборі темпу навчання, до того ж постійну актуалізація навчального матеріалу з найменшими витратами. На відміну від традиційного навчання, де студент розглядається одночасно і як суб'єкт, і як об'єкт освітнього процесу, при дистанційному навчанні завдяки комп'ютеру він виступає лише як суб'єкт [19].

Особливості організації навчальної діяльності студентів у системі дистанційного навчання Машбиць Ю. вбачає в зміщенні акцентів на самостійну навчальну роботу студентів; обов'язковій наявності певних рівнів інформатичних компетентностей викладачів і студентів, зокрема, володіння ними навичками кваліфікованого користувача комп'ютерних засобів та комунікаційних технологій, різноманітних сервісів мережі Інтернет; зміні способів взаємодії між суб'єктами навчання, які зумовлені появою відповідних

засобів інформаційно-комунікаційних технологій; гнучкості щодо місця проживання кожного із суб'єктів навчання та часу проведення занять[19]

Електронний курс «Новітні досягнення в галузі лінгвістики» розроблений професором О.О.Заболотською у 2019 році на платформі LMS MOODLE Херсонського державного університету «KSU Online». Він призначений для студентів-магістрів першого року навчання для розширення знань з когнітивної лінгвістики, семіотики та прагматики. Даний курс LMS MOODLE зручний та легкий у користуванні, використання курсу здобувачами освіти можливе з будь-якої точки світу та у зручний для користувачів час. На рис. 1 відображені параметри курсу, де можна переглянути анотацію до нього [7].

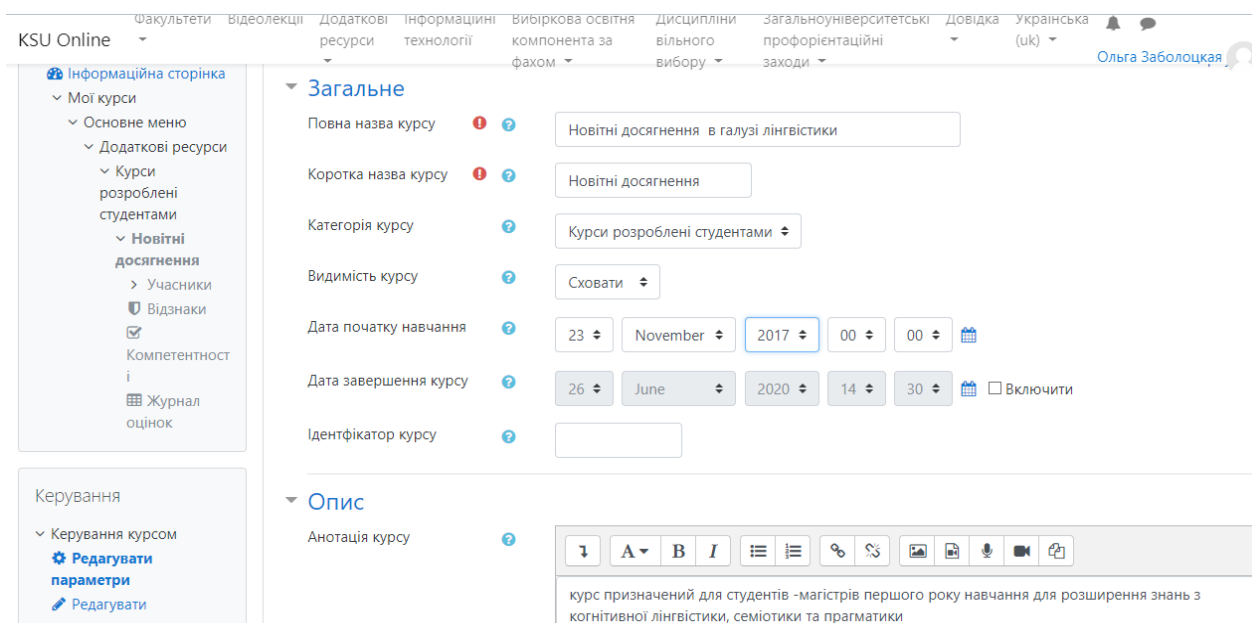
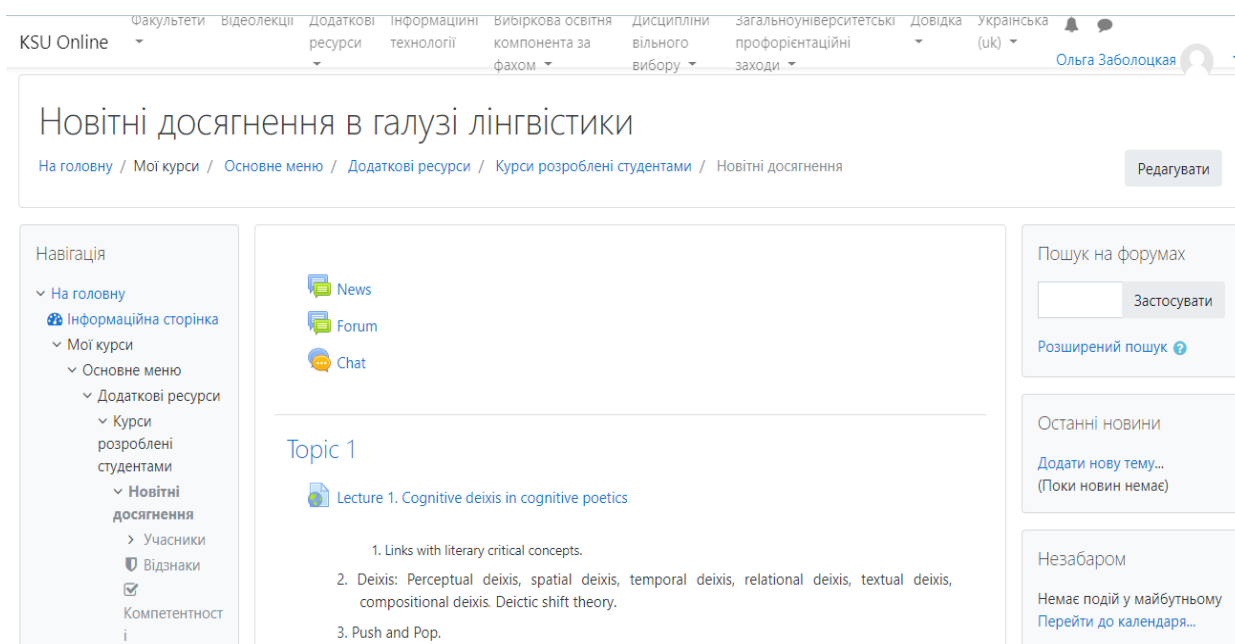


Рис. 1 Параметри курсу «Новітні досягнення в галузі лінгвістики» у LMS MOODLE«KSU Online»

На початку курсу міститься форум Новини, де тьютор курсу відображає перелік подій, що відбудуться у найближчому майбутньому. Всі користувачі курсу підписані на Новини у примусовому режимі. Ці ж події відображаються і у блоках Останні новини та Незабаром. Зручний інтерфейс LMS MOODLE дозволяє переглядати вищезазначені блоки та не відволікатися від перегляду контенту курсу. На курсі містяться такі елементи зворотнього зв'язку як Форум та Чат. Використовуючи форум, тьютор курсу може ставити питання до

користувачів або відповідати на їх питання, здобувачі вищої освіти можуть спілкуватися між собою або з викладачем тощо. Саме елемент LMS MOODLE Форум дозволяє учасникам здійснювати асинхронні дискусії, тобто дискусії, які відбуваються протягом тривалого періоду часу, що стає надзвичайно корисним протягом карантину, який був спричинений пандемією COVID-19. Учасники можуть підписатися на форум, щоб отримувати сповіщення про нові повідомлення форуму. Проте, використання елементу LMS MOODLE Чат дозволяє учасникам мати також режим синхронного онлайн обговорення в текстовому режимі. Сесії чатів зберігаються і доступні усім для перегляду. Саме у Чаті здобувачі вищої освіти збираються разом, щоб обговорити свій досвід один з одним та своїм тьютором. На рис.2 можна побачити початок курсу: Новини, Форум, Чат та частину першої теми [7].



The screenshot shows the Moodle interface for a course. At the top, there is a navigation bar with links for Faculty, Video Lectures, Additional Resources, Information Technologies, Distance Education, Disciplines, General University Programs, and Ukrainian Language. The course title is 'KSU Online'. Below the navigation bar, the main content area is titled 'Новітні досягнення в галузі лінгвістики' (Latest achievements in linguistics). On the left, there is a navigation menu with options like 'На головну', 'Інформаційна сторінка', 'Мои курси', 'Основне меню', 'Додаткові ресурси', 'Курси розроблені студентами', 'Новітні досягнення', 'Учасники', 'Відзнаки', and 'Компетентності'. In the center, there are icons for 'News', 'Forum', and 'Chat'. Below these icons, the 'Topic 1' section is visible, containing a list of topics: 'Lecture 1. Cognitive deixis in cognitive poetics', '1. Links with literary critical concepts.', '2. Deixis: Perceptual deixis, spatial deixis, temporal deixis, relational deixis, textual deixis, compositional deixis. Deictic shift theory.', and '3. Push and Pop.'. On the right, there is a search box for forums, a section for 'Останні новини' (Latest news) with a link to 'Додати нову тему...' (Add new topic...), and a 'Незабаром' (Coming soon) section with a link to 'Перейти до календаря...' (Go to calendar...).

Рис. 2 Початок курсу з елементами зворотнього зв'язку

До переваг курсу ми відносимо також використання різних типів завдань: посилань на лекційні матеріали різних форматів (текстові - до семінарських та лекційних занять, тестові завдання з питаннями типу Множинний вибір). Різноманітність та інтерактивність завдань електронного курсу мотивує користувачів до вивчення когнітивної лінгвістики, семіотики та прагматики [7].

Тopic 6

Lecture 6. Scripts and schemas

1. Precondition headers, instrumental headers, local headers, internal conceptualisation headers. Fleeting script.
2. Props; participants; entry conditions; results; and sequence of events.
3. Literary schemas accretion: tuning, restructuring.
4. Schema preserving, schema reinforcing, schema disruption, schema adding, schema refreshment, knowledge restructuring, schema preservation, schema reinforcement, schema accretion, schema disruption, schema refreshment, world schemas, text schemas, and language schemas constitutive schema.
5. First-order informativity, second-order informativity, third-order informativity, downgrading.
6. Cognitive poetic analysis.

Анотація: precondition headers, instrumental headers, local headers, internal conceptualisation headers. Fleeting script. Props; participants; entry conditions; results; and sequence of events. Literary schemas accretion: tuning, restructuring. Schema preserving, schema reinforcing, schema disruption, schema adding, schema refreshment, knowledge restructuring, schema preservation, schema reinforcement, schema accretion, schema disruption, schema refreshment, world schemas, text schemas, and language schemas constitutive schema. First-order informativity, second-order informativity, third-order informativity, downgrading, Cognitive poetic analysis.

Seminar 6. Scripts and schemas.

Test 6. Script and Schemas

Рис. 3 Приклади посилань та текстових завдань до тем

Лекційні завдання, які, на думку професора Заболотської О.О., можуть бути різного формату, проте мають уніфіковану структуру – складаються з анотації та декількох тем (від двох до восьми). Посилання, які використовуються протягом лекційних занять, відображають матеріали на зарубіжні навчальні посібники та підручники, статті, як сучасних зарубіжних, так і вітчизняних дослідників, матеріали, розроблені безпосередньо тьютором курсу [7].

Як стверджує професор Заболотська О.О., окремої уваги заслуговують тестові завдання наприкінці тем. Дані елементи сумативного оцінювання допомагають перевірити як користувачі курсу опанували матеріал з тієї чи іншої теми. За приклад візьмемо тестування з теми Script and Schemas, питання якого відображені на рис. 4.



Рис. 4 Приклад тестового завдання курсу «Новітні досягнення в галузі лінгвістики»

Тест містить питання одного типу – Множинний вибір (обрання однієї або декількох відповідей зі списку). Питання та відповіді до них постійно перемішуються, що ускладнює роботу студентів. Кожна спроба тесту оцінюється автоматично та містить прохідний бал. LMS MOODLE дозволяє обрати для кожної групи студентів, які зараховані на курс, окремий час проходження тестових завдань та обмеження у часі. Безпосередньо після спроби студенти можуть побачити свій результат – правильні та неправильні відповіді.

Професор Заболотська О.О. доводить, що аналіз неправильних відповідей та збір статистичних даних дозволяє побудувати індивідуальну освітню траєкторію як для окремого студента, так і для груп. На окремі тестові завдання тьютор може встановлювати певні обмеження, це залежить від потреб групи. До обмежень авторка відносить обов'язковий перегляд лекційних матеріалів, проходження попередніх тестових завдань тощо. Приклад завершеного тестового завдання можна переглянути на рис. 5, де чітко видно: коли було розпочато спробу, а коли завершено; скільки часу було витрачено на тестування; скільки балів студент отримав; оцінку, що студент отримав та максимальну оцінку за тест; правильні та неправильні відповіді на питання [7].

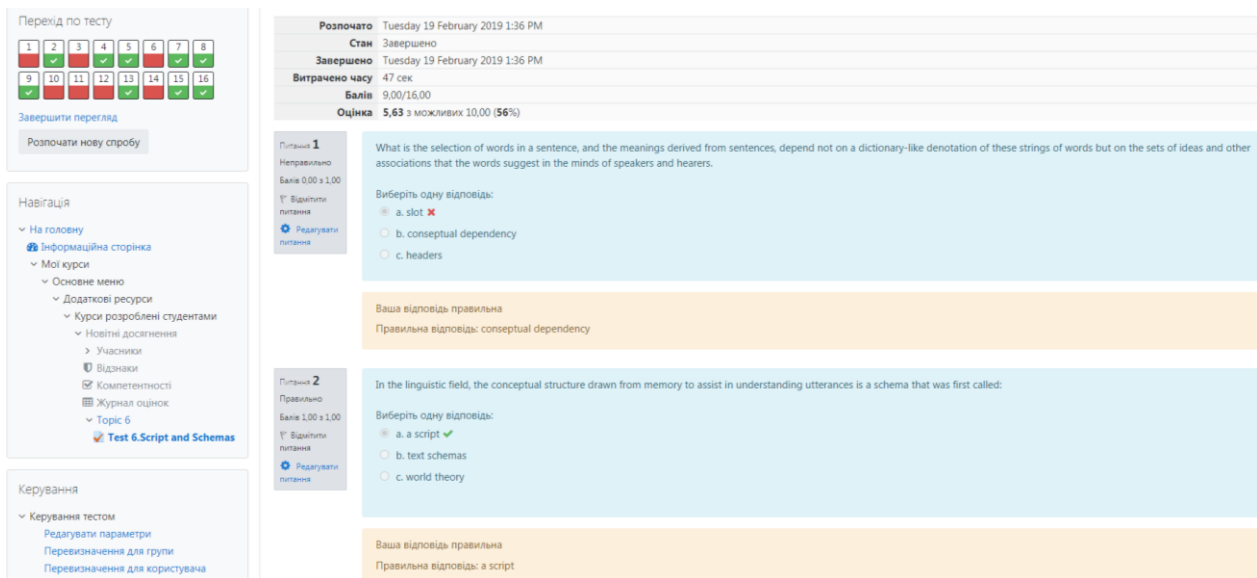


Рис. 5 Приклад завершеної спроби тестового завдання курсу

Заболотська О.О. доводить, що LMS MOODLE дозволяє також перегляд та редагування повного переліку питань, що використовуються у всіх тестових завданнях курсу: банк питань курсу дозволяє створити окремі категорії та підкатегорії, переглядати старі питання, які зберігаються навіть після видалення тесту. Частина банку питань курсу показана на рис. 6. Використання банку питань, на думку авторки, здійснюється для створення випадкових питань різних рівнів складності для тестувань [7].

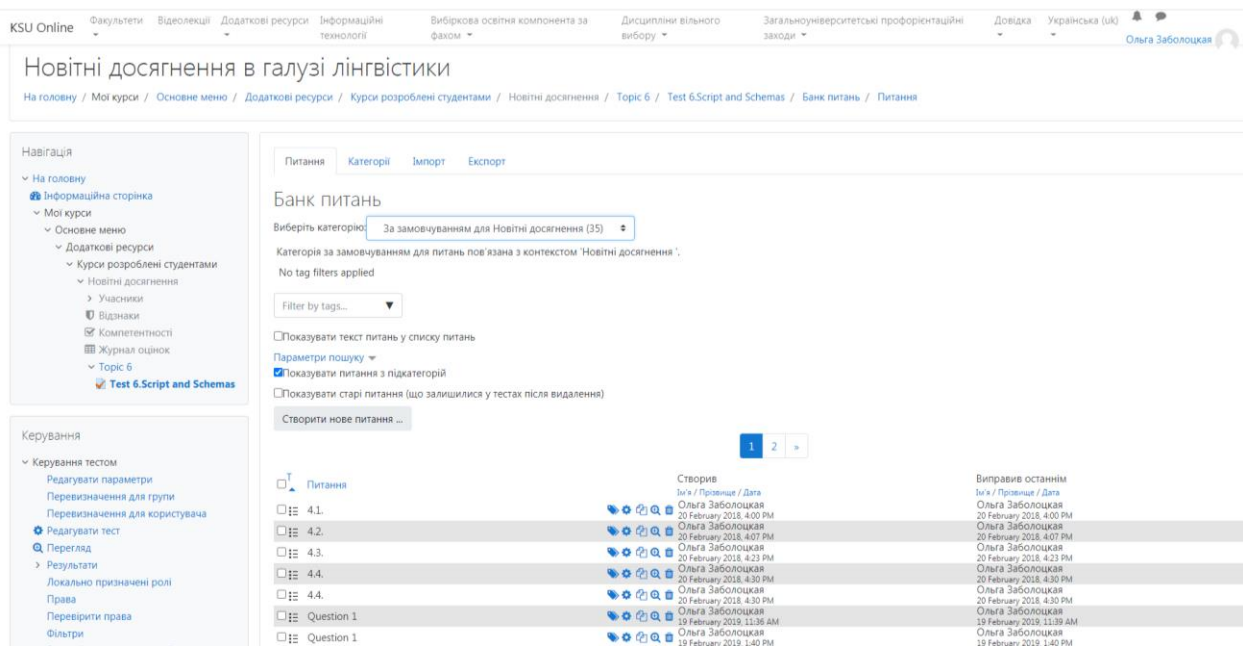


Рис. 6 Початок банку питань курсу «Новітні досягнення в галузі лінгвістики»

Зручний у використанні також розділ Статистика результатів, який дозволяє автоматично підрахувати статистику з усіх завершених спроб

окремого тестування. Даний звіт полегшує виокремлення складних та напроч легких для студентів питань.

У своєму дослідженні Заболотська О.О. наголошує, що LMS MOODLE використовує також електронний журнал оцінювання користувачів. Усі оцінки за тести курсу автоматично переносяться системою у журнал оцінювання, який тьютор може легко завантажити у форматі Open Document, текстовий файл, Excel або XML. Електронний журнал оцінювання відображає всіх користувачів, зареєстрованих на курсі, їх електронну пошту, оцінки за тестування, оцінки, виставлені тьютором вручну та автоматично підраховує загальні бали за курс. Тьютор може налаштовувати журнал згідно своїх потреб – може корегувати значення кожного окремого тестування та використовувати різноманітні формули задля підрахунку загального середнього за курс [7].

Авторський електронний курс «Новітні досягнення в галузі лінгвістики, розроблений у LMS MOODLE Херсонського державного університету «KSU Online» професором Заболотською О.О., подає навчальний матеріал в дидактично уніфікованому й формалізованому вигляді та створює умови використання його контенту у будь-якому місці і у будь-який час незалежно від форми навчання студента. Педагогічний експеримент з формування професійної компетентності студентів, використовуючи даний курс, був проведений професором Заболотською О.О. на базі факультету іноземної філології Херсонського державного університету України протягом 2 років, засвідчив позитивні зміни у рівні розвитку професійних компетентностей та особистісних навичок студентів. В експерименті взяли участь студенти СВО «Магістр» спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література англійська) деної та заочної форм навчання загальною кількістю 90 осіб. Контрольна (КГ) й експериментальна групи (ЕГ) мали доступ до даного електронного курсу у LMS MOODLE «KSU Online». Для ЕГ Заболотською О.О. додатково були рекомендовані навчальні матеріали з когнітивної лінгвістики, семіотики та прагматики, представлені у вигляді посилань на ресурси Інтернету (навчальні посібники, статті тощо). У КГ та ЕГ результати успішності студентів

вимірювалися за результатами контрольних робіт, а рівень розвитку особистісних навичок, їх мотивації до набуття практичних навичок з когнітивної лінгвістики, семіотики та прагматики – за допомогою методів спостереження та опитування. Як свідчать результати дослідження, у ЕГ значно зростає рівень самостійності студентів при виконанні поставлених завдань, збільшення кількості відвідувань освітніх веб-ресурсів на відкритих платформах. В ЕГ студенти стали більш вмотивованими та готовими до вирішення творчих завдань професійної спрямованості. У студентів ЕГ порівняно з КГ було зафіксовано зростання показника успішності на 16%, що можна побачити на рис.1 [7].

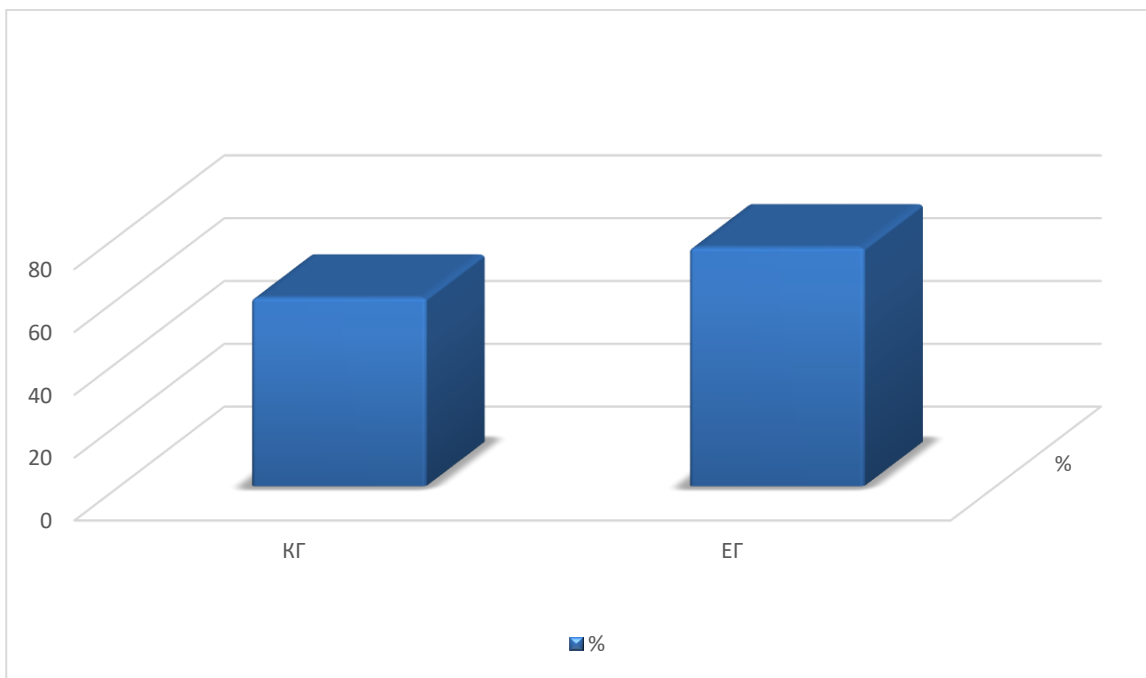


Рис. 1 Порівняння результатів педагогічного експерименту у КГ та ЕГ

Щоб визначити ефективність набуття професійних навичок студентів професором Заболотською О.О. було розроблено Google анкету з 8 питань. За результатами анкетування можна зробити висновок, що переважна більшість студентів (87%) бажають і надалі вивчати когнітивну лінгвістику, семіотику та прагматику, а також поглиблювати знання, вміння і навички за допомогою електронних курсів. 77% студентів-магістрів першого року задоволені можливістю використання LMS MOODLE. Студенти ЕГ продемонстрували

кращі сформовані навички розв'язування практичних завдань з когнітивної лінгвістики, семіотики та прагматики [7].

Формування полікультурної компетентності майбутніх викладачів іноземних мов відбувалося на всіх етапах дослідно-експериментального навчання проведеного професором Заболотською О.О. шляхом використання культурно-маркованих матеріалів, методів навчання; реалізовувалась інтеграція різних навчальних дисциплін, що мають культурне спрямування, на рівні загально дидактичних та методичних принципів. Експеримент довів дієвість започаткованої у дослідженні авторської методики, спрямованої на формування полі культури майбутнього фахівця ІМ в умовах навчального освітнього середовища, здійсненої в три етапи [7].

У світлі нормативно-правових документів (Законів України «Про вищу освіту», «Про інноваційну діяльність», Галузевого стандарту вищої освіти України) актуальним залишається питання модернізації системи освіти і безпосередньо шляхів оптимізації іншомовної підготовки висококваліфікованих фахівців. У цьому ключі головну роль відведено технологіям навчання іноземних мов як засобам забезпечення дієвості знань студентів. Педагогічна ситуація, співробітництво, діалогова взаємодія, стратегії та тактики сприяють опануванню студентами знань з певних галузей [8].

Сучасна методика навчання іноземних мов оперує такими поняттями як стратегії і тактики навчання. Учені (Н. Бориско, Ю. Гудіма, Л.Морська, І.Потюк) розрізняють комунікативні, когнітивні, мета когнітивні стратегії і відповідні тактики. Усе частіше досліджені у споріднених з методикою галузях знань поняття, зокрема у лінгвістиці, імплементуються у методику навчання іноземних мов. Серед них, на думку дослідниці С.Барсук діалогічна взаємодія між комунікантами може розглядатися як респонсивна стратегія уникнення конфлікту, кооперації та компромісу (термін М. Лук'янець) [8].

Сьогодні одним із варіантів навчального співробітництва є започаткована Л.Є.Петуховою трисуб'єктна дидактика, а саме викладач, студент, освітнє середовище, пріоритетним з яких виступає ІКТ середовище [8].

У цьому ключі використання електронних підручників, посібників, тестових завдань для контролю якості знань студентів, дистанційне навчання є незаперечним фактором прогресу [8].

Для навчання англійської мови вважаємо доцільним використовувати саме інтернет-підручник, який здатний постійно оновлювати навчальні матеріали, постійно виходити в інтерактивне спілкування, мати зворотний зв'язок з викладачем. Аналіз теоретичних праць дав можливість визначити, що ЕП з англійської мови повинен виконувати низку функцій: дидактичну, інформативну, мотиваційну, компенсаторну, інтегративності, інструментальності; охоплювати три блоки: інформаційний, тренувальний і контролюючий [8].

Інноваційні технології навчання у поєднанні з традиційними дають змогу розширити інтереси студентів шляхом використання мультимедіа, для активізації їхньої навчально-пізнавальної діяльності, інтенсифікації процесу навчання, спрямованого на отримання значного обсягу потрібної інформації за відведений час для вивчення дисципліни і продуктивного його використання [8].

Вагомий внесок у теорію та практику методики викладання англійської мови в ЗССО здійснено Мартиною У.С., яка розробила завдання з Mind-maps для навчання усного та писемного англійського мовлення учнів профільних 10-х класів ліцею та впровадила в навчальний процес Академічного ліцею ім. професора О.В. Мішукова методичні рекомендації щодо розвитку вмінь усного та писемного мовлення на основі розроблених інтелект-карт та завдань до них. Розроблені методичні основи розвитку вмінь усного і писемного мовлення учнів профільних класів засобами інтелект-карт спираються на провідні принципи дидактики, зокрема: принцип зв'язку теорії з практикою, принцип послідовності та систематичності, доступності, наочності, активності учнів, міцності засвоєння знань [10].

У контексті наукової роботи Мартиною У.С. були розроблені інтелект-карти та завдання до таких тем освітньої програми в профільному 10 класі як:

«Travelling», «Weather», «Global warming», «Mass Media», «Food», «Museums», «Sport», «Relationships», «Personality», «Slang», «Media education», «Choosing a career», «Reported speech», «Conditionals», «Future Tenses», «Present Perfect» [11].

Творчі та пошуково-дослідницькі завдання, створені Мартиною У.С. до інтелект-карт, були спрямовані на розвиток в учнів лексичних навичок, умінь усного та писемного мовлення. За допомогою інтелект-карт і завдань учні були задіяні в процес навчання, систематизували і узагальнювали набуті знання, виявляли прогалини у знаннях та заглиблювалися в заповнення таких лакун, розвивали критичне мислення і вчилися самостійно [10].

Особливо креативними були завдання, підготовлені Мартиною У.С., на створення проектів, відео, блогу, посту в Інстаграмі, публікації на сторінці одного з популярних видань на певну тему; 3Д проекту рідного міста; написання репу на певну тему; інтерв'ю у видатного політичного діяча; фанфіка, машини часу і мандрівки в тому періоді, пісні, ессе, рубаїв, словника молодіжного інтернет сленгу, звернення до спільноти на Face book, стрит-борду з креативним лозунгом, комікса, ток-шоу [11].

У результаті використання Мартиною У.С. цього методу на уроках англійської мови створювалася позитивна мотивація до оволодіння іноземною мовою, відбувалася організація групової та індивідуальної діяльності учнів, здійснювався диференційований підхід [10].

Коло наукових інтересів Щербини А.С. поринає у дослідження актуальній проблематики сучасної методики навчання англійської мови в ЗССО: як мобільні пристрої допоможуть викладачеві сформувати навчальну автономію на уроках англійської мови.

У роботі розглянуто основні сучасні принципи і підходи до навчання засобами мобільних пристроїв, які виступають засобом навчання та «кишеньковим викладачем». На основі проаналізованої літератури визначено 6 категорій мобільних додатків, які викладачі можуть використовувати для допомоги учням у досягненні різних навчальних цілей при опануванні

іноземної мови; дидактичний потенціал використання мобільних пристроїв, його основні переваги і недоліки, пов'язані з використанням мобільних додатків у класі, а також проблеми, які можуть виникнути і які належить вирішувати як самим учителям, так і керівництву школи [36].

У процесі вивчення сутності поняттям «навчальна автономія», було опрацьовано літературні джерела як вітчизняних, так і зарубіжних учених і доведено заміну терміна «автономія» на «самостійність», «самонавчання». Виходячи з положень, наведених у різних роботах, було сформовано власне поняття навчальної автономії – це навчально-пізнавальна діяльність, під час якої учні готові, внутрішньо мотивовані і здатні самостійно організовувати і контролювати власний навчальний процес для досягнення конкретної самостійно поставленої мети навчання, а також проводити самоаналіз виконаної роботи і подальшу корекцію. Аналіз існуючих моделей автономії навчання було враховано при розробці системи вправ, спрямованої на формування даного утворення на уроках англійської мови засобами мобільних пристроїв. У ході розробки системи вправ було визначено умови, які необхідні для введення мобільного навчання і формування навчальної автономії в освітньому закладі: належне технічне оснащення, обізнаність вчителя і його поведінка в процесі навчання [36].

Теоретичне підґрунтя дослідження сприяло розробці системи вправ, спрямованих на формування навчальної автономії на уроках англійської мови засобами мобільних пристроїв. Теми вправ обрані відповідно до типової програми навчання англійської мови в 10 класах ЗССО та на основі УМК *Starlight* 10 класу, зокрема: "*Home and away*", "*Food and drinks*", "*Traveling*", "*New York*", "*Christmas*", "*My Future Career*", "*English Etiquette*" [36].

Розроблена система вправ містить продуктивні, комунікативні, умовно-комунікативні та некомунікативні вправи, що охоплюють знання та вміння учнів з різних аспектів мовленнєвої діяльності. Формування навчальної автономії вдалось здійснити завдяки використанню таких мобільних пристроїв як: *LinguaLeo*, *British Council*, *Pinterest*, *Random word generator*,

TED, що полегшували сприйняття учнями іншомовної інформації та допомагали усвідомити шляхи здійснення кожного з завдань, надавали можливість у зручному режимі та часі виконувати завдання без контролю вчителя, мотивували до опанування англійської мови [35].

Дослідниця Наконечна А.А. зосередила увагу на формуванні та вдосконаленні фонетичних навичок англійської мови в учнів загальноосвітньої школи із застосуванням поетичного матеріалу, що сприяє міцному і ефективному засвоєнню мови. Фольклорна поезія, на думку Наконечної А., підвищує інтерес школярів до її вивчення, робить процес навчання захоплюючим і невимушеним. Сформованість фонетичних навичок є запорукою успішного розвитку таких видів мовленнєвої діяльності, як говоріння, аудіювання, читання та письмо [20].

Наконечною А. було розглянуто умови успішного навчання вимові на старшому етапі на основі таких жанрів поетичних та римованих творів, як: хайку, танка, сенкан, лімерик, сонет, скоромовка, пісня, прислів'я, балада. Через вивчення фольклорних текстів діти здатні побачити світ очима носіїв мови, так як такі твори містять у собі багато інформації щодо соціальної культури іноземців. У роботі були описані структури написання римувань, задля подальшого використання цієї інформації під час творчого процесу, наприклад, написання свого хайку. Наконечною А. розроблено комплекс фонетичних вправ, що сприяють ефективному формуванню фонетичних навичок. Система вправ була розділена на дві підгрупи: використання малих поетичних текстів та використання пісенного матеріалу та балад, що сприяло покращенню вимови учнів; покращенню пам'яті; формування уміння виразно читати поетичний твір, наприклад, використовуючи лексику сучасної англійської мови замість архаїчної та багато інших [21].

1.2. Формування фахових компетентностей майбутніх учителів

англійської мови

У підготовці майбутніх учителів англійської мови до міжкультурної професійної діяльності важливим є формування іншомовної лексичної компетентності на що наголошує у своєму дослідженні Журавльова Є. В. Авторка виділяє навчально-ігрову платформу LearningApps.org., яка містить безліч різноманітних видів діяльності і має попит у вчителів [2].

Вправи, що розроблені на платформі LearningApps.org., на думку Журавльової Є., не є частиною певних навчальних програм і не можуть бути цілісними завданнями, вони є лише інтерактивною частиною заняття і можуть бути використаними на будь-якому етапі заняття на розсуд викладача [2].

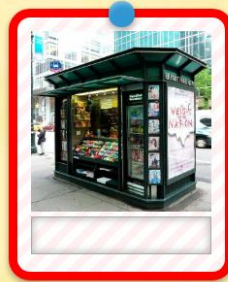
Представлені на навчальній платформі завдання, Журавльова Є. спрямовує на формування лексичної компетенції студентів і створює свою авторську методичку її реалізації:

Приклад завдання, розробленого на навчальній платформі LearningApps.org. і використання якого є доречним під час вивчення теми «Shops» на заняттях із англійської мови подано нижче [2].

Студентам представлено вісім ілюстрацій із зображеннями різних видів магазинів, майбутнім філологам необхідно ввести коректні назви магазинів англійською мовою [2].

Task 1.

Enter the correct answer



Наукове дослідження Ліхогуб В.В. було спрямовано на формування лінгводидактичної компетентності майбутнього вчителя англійської мови.

У ході дослідження авторкою уточнено сутність поняття «лінгводидактична компетентність майбутнього вчителя англійської мови», під якою Ліхогуб В. розуміє інтегративну якість особистості, яка включає сукупність базових та метапредметних компетенцій, що дозволяють успішно здійснювати професійну діяльність в умовах навчання [17]. У ході дослідження Ліхогуб В. визначила компонентну структуру означеного утворення та обґрунтувала методику його реалізації в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців [17]. Представлена Ліхогуб В. модель формування лінгводидактичної компетентності майбутнього вчителя англійської мови об'єднує мотиваційний, когнітивний, діяльнісний та рефлексивний компоненти та базується на засадах компетентнісного, комунікативно-діяльнісного, особистісно-орієнтованого, системного, полікультурного і білінгвального підходів [17]. На думку Ліхогуб В., саме принципи науковості, доступності, наочності, систематичності й послідовності, наступності і перспективності, зв'язку теорії з практикою у взаємозв'язку з принципами засвоєння мовної картини етносу, білінгвальної комунікативності, розвитку чуття мови, врахування філологічного досвіду, професійної спрямованості навчання, врахування рідної мови та синхронності вивчення мов, крос-культурності навчання та виховання, формування вторинної мовної особистості – забезпечили реалізацію методики формування ЛДК майбутнього вчителя англійської мови [17] на трьох етапах: мотиваційному (формування у студентів внутрішніх та зовнішніх мотивів до навчальної та майбутньої професійної діяльності), процесуальному (набуття фахових знань та вмінь) та оцінювальному (формування оцінно-аналітичних умінь і ціннісного ставлення до виконуваної діяльності та її результатів) [17].

Впровадження Ліхогуб В. у освітній процес факультету іноземної філології методичних семінарів та майстер-класів, лекційних та семінарських занять, спецсемінару «Лінгводидактична підготовка майбутніх учителів англійської мови» та системи вправ в навчання учнів Академічного ліцею імені професора Олега Мішукова – сприяло формуванню лінгводидактичної компетентності майбутніх

учителів англійської мови. [17].

Вагомим внеском у методику навчання іноземних мов, зокрема англійської вважаємо здобуток Бурман Л. В., яка на підставі аналізу наявних у науковій літературі дефініцій АЛК, різних наукових підходів до розуміння сутності поняття, “АЛК учнів старшої школи ” запропонувала своє визначення даного феномену: як цілісної системи вмінь використовувати знання мови, фонові знання про національні традиції, норми і цінності національної культури, специфіку вербальної та невербальної поведінки, яка прийнята у певній культурі, звичаї і факти країни, мова якої вивчається, лінгвістичний мінімум словникового запасу мови, що в сукупності надає учням можливість досягати у такий спосіб повноцінної комунікації [3].

На думку Бурман Л., найбільш оптимальними підходами формування АЛК учнів старшої школи засобами електронного підручника є компетентнісний, особистісно-діяльнісний, комунікативний, лінгвістичний, текстоцентричний, соціолінгвістичний та соціокультурний [3].

З урахуванням цілей навчання англійської мови в загальноосвітніх школах Бурман Л. визначила компоненти змісту навчання АЛК учнів старшої школи засобами електронного підручника: 1) позамовний, 2) лінгвістичний, 3) соціокультурний, 4) діяльнісний [3]. Рациональне поєднання принципів послідовності й систематичності, активності, індивідуалізації, творчості, наочності, з принципами комунікативності, автентичності навчального матеріалу, технічного інформаційно-комунікаційного забезпечення та відповідними методами (кейс-метод, проблемне навчання, проектні технології, комунікативно-ситуативний метод, електронний підручник) уможливили реалізацію моделі та методики формування АЛК учнів старшої школи засобами електронного підручника [3].

У роботі доведено переваги використання електронного підручника для формування в учні старшої школи лінгвістичної компетенції над друкованим, виокремлено класифікаційні ознаки та функції електронного підручника в навчанні учнів англійської мови [3].

Специфікою методики формування АЛК є соціокультурна орієнтованість кожної із її складових, яка реалізується в оволодінні учнями соціокультурною

лексикою, граматичними явищами, які зустрічаються в текстах означеної спрямованості, фонетичного матеріалу, розвиток навичок і вмінь читання і аудіювання автентичних текстів соціокультурної та лінгвокраїнознавчої тематики з відображенням важливої автентичної інформації, навичок і вмінь письма, навичок і вмінь говоріння в ситуаціях, які моделюють комунікативні умови занурення в іншомовне соціокультурне середовище засобами електронного підручника. Означені чинники стали базою до розробки відповідної системи вправ, до якої увійшли 4 підсистеми вправ, спрямовані на формування мовленнєвих компетентностей у читанні, аудіюванні, говорінні, письмі і 3 групи вправ, якими передбачено розвиток лексичних, граматичних та фонетичних компетенцій [3].

1.3. Методика формування субкультури майбутніх учителів іноземних мов в умовах полілінгвального освітнього середовища

Дослідниця Смутченко О.С. спрямовує свої наукові розвідки на процес формування і функціонування студентської субкультури, яку в науковому обігу розуміють як особливу форму організації молодих людей, яка визначає свій стиль життя, поведінки, мислення, відрізняючись своїми звичаями, обрядами, нормами, цінностями і стереотипами [**Ошибка! Источник ссылки не найден.**].

Як стверджує Смутченко О.С. – на формування субкультури майбутніх учителів впливає чимало чинників. Одним з них є полілінгвальне середовище, в якому навчаються майбутні фахівці, адже окрім англійської мови вони вивчають також німецьку, французьку, іспанську, турецьку, польську, російську мову. Умови життя студентів вищів України визначають їх мовне середовище: так на півдні мешканці розмовляють на «суржиці»: українська мова переплітається з російською, тому що історичні умови існування визначили цей регіон як «малоросію». На заході – крім української в розмовне мовлення – органічно входить угорська, польська, румунська мови. Тому, мешкаючи у білінгвальному середовищі, вивчаючи ще кілька мов студенти у ЗВО стають полілінгвами [31].

Смутченко О.С. впевнена, що у процесі формування субкультури студент розширює свою індивідуальну картину світу за рахунок прилучення себе до мовної

картини світу носіїв тієї мови, яку він вивчає, до їх духовної спадщини. Він намагається зрозуміти їх спосіб життя, поведінку. При цьому у свідомості студента здійснюється синтез знань як про специфіку рідної культури, культури першої та інших мов, так і про спільність знань про культури та комунікації. Саме за рахунок критичного осмислення чужого способу життя і здійснюється процес збагачення мовної картини світу студента [31].

Так, наприклад, через призму дисципліни «Практика усного та писемного англійського мовлення», на думку Смутченко О.С., для реалізації комунікативного підходу і ефективного навчання двох або більше іноземних мов у полікультурному середовищі необхідно відбирати автентичні тексти, що відповідають сучасним тенденціям. Відбір предметного змісту зумовлений рівнем знань і загальним кругозором студентів з урахуванням характеру тематики і культурного компонента, а також з урахуванням розвитку вмінь критично мислити, що допомагає у навчанні іноземних мов, а в майбутньому – допоможе конструктивно спілкуватися, продуктивно вирішуючи проблеми, що виникають, і досягти успіху в полікультурному спілкуванні [31].

Смутченко О.С. доводить, що у процесі навчання іноземних мов здійснюється реалізація культурологічного аспекту професійної освіти майбутнього вчителя іноземної мови, в якому стрижневими дисциплінами є «Країнознавство», «Літературне краєзнавство» оскільки особлива увага приділяється таким темам, як «Культура Великої Британії та США», «Національний характер і менталітет», «Традиції й звичаї», «Видатні люди», «Система освіти», «Література країни», «Англійський модернізм», «Становлення та розвиток літератури США теперішнього та попереднього століть». Для того, щоб студенти засвоювали традиції свят англійців та американців, здобували фонові знання, викладачеві варто залучати їх до проведення різноманітних заходів та знайомити зі звичаями відповідних країн за допомогою яскравих зображень, колажів, цікавих текстів, діалогів або елементів англійського фольклору, проведення загальноуніверситетських заходів [31]. Тим паче, що Skype та on-line режим надають можливість проводити такі заходи або конференції разом з носіями мови, усвідомлювати національно-культурну специфіку

менталітету і мовленнєвої поведінки носіїв мови. [31].

Як усвідомлює Смутченко О.С., досить важливим є запозичення студентами слів у повсякденне життя, які вони вивчають на заняттях з «Практики УПМ англійської мови», «Лексикології англійської мови» [31].

Учена Смутченко О.С. стверджує, що кожній особистості студентського віку властиві свої специфічні потреби, інтереси, ціннісні орієнтації. Загальне в них – потреба в самоствердженні, самовизначенні, самореалізації через максимальний вияв самостійності та ініціативи. Це і становить своєрідне "мотиваційне ядро" особистості та визначає стиль життя, поведінки і формує особистісне світосприйняття та культуру. Тому, не аби яку роль у формуванні субкультури молоді відіграє процес соціалізації [31].

Своє «Я», на думку Смутченко О.С., студенти здебільшого реалізують за допомогою мови, спілкування, зовнішнього вигляду, символіки (атрибутів). Також Інтернет надає можливість іншомовного спілкування з представниками іншої культури шляхом листування електронною поштою та в соціальних мережах, таких як Facebook та Instagram, що безумовно впливає на розвиток лексики, збільшення словникового та фразеологічного запасу, також корегується і відточується культура написання листів і орфографія. У своїх аккаунтах у соціальних мережах, студенти, які вивчають мову, розміщують записи та хештеги до них англійською мовою частіше ніж українською [31].

Ще одним проявом існування молодіжної субкультури, на думку Смутченко О.С., є одяг, написи на якому слугують засобом комунікації, бо його зміст може варіюватися відповідно до захоплень людини, його життєвої позиції [31].

Смутченко О.С. доводить, що субкультура майбутнього вчителя іноземних мов формується під впливом навчального середовища та індивідуальних здібностей, смаків, уподобань, інтересів, - тому головними структурними компонентами субкультури майбутніх учителів ІМ в умовах полілінгвального освітнього середовища, на її думку, виступають: професійна і особистісна культура. До складу професійної культури віднесемо: культуру мовлення, професійно-

педагогічну культуру, культуру професійної діяльності, мовну картину світу. Особистісна культура містить культуру мислення, еридуцію, індивідуальне сприйняття дійсності – «картину світу» [31].

Визначивши чинники формування субкультури майбутніх учителів іноземних мов та структурні компоненти означеного утворення Смутченко О.С. трактує поняття «субкультура майбутнього вчителя ІМ в умовах полілінгвального освітнього середовища» як професійну та особистісну культуру майбутнього вчителя ІМ, проявом якого є здатність здійснювати міжкультурне спілкування з представниками різних етнічних спільнот, толерантно ставитись до їх світоглядів та соціокультурних цінностей, адекватно реагувати на культурномовленнєву поведінку носіїв мови, осмислювати та привласнювати їхню культуру до своєї власної [31].

Розроблена Смутченко О.С. структурно-функціональна модель містить цільовий, процесуальний, змістовий, контрольний компоненти та моніторинг рівнів сформованості субкультури майбутніх учителів іноземних мов. Прицип співвивчення іноземної мови та іноземної культури, на думку Смутченко О.С., є домінантним у формуванні субкультури майбутніх учителів ІМ в умовах полілінгвального освітнього середовища поряд з принципами: активності студента у навчанні, системності і послідовності засвоєння знань та розвиток умінь і навичок, індивідуалізації, самостійності студента в процесі навчання та через зміст професійно-орієнтованих дисциплін, ситуативності процесу навчання, міжкультурної спрямованості навчальної взаємодії, домінувальної ролі вправ, полуфункціональності вправ, діалогу культур, співвивчення іноземної мови та іноземної культури, моделювання міжкультурного спілкування [31].

Смутченко О.С. стверджує, що завдяки принципу поліфункціональності вправ, формування професійної та особистої культури пов'язане з інтеграцією соціокультурного матеріалу з мовним або мовленнєвим у той час як принцип домінувальної ролі вправ уможливорює системне втручання студентів у реципіювання, репродукування та продукування культурно-маркованого мовного та мовленнєвого матеріалу[31].

Дослідниця Смутченко О.С. доводить, що послуговуючись принципом діалогу

культур, студенти не тільки розширюють свої уявлення про культуру країн, мова яких вивчається, а й поглиблюють знання рідної культури і долучаються до цінностей світової культури [31], а принцип ситуативності процесу навчання сприяє залученню здобувачів у навчальні ситуації, що імітують культурно-марковану мовленнєву поведінку носія мови, певні стереотипи соціокультурної поведінки, вирішення питань у нестандартних (емоціогенних) ситуаціях тощо. [31].

Відібрані Смутченко О.С. методи (демонстрації, проектів, рольової гри, веб-квестів, порт фоліо, акваріум, case-study, круглого столу, дискусії) позитивно вплинули на формування субкультури майбутніх учителів іноземних мов в умовах полілінгвального освітнього середовища

Досліджуючи внутрішні чинники впливу, Смутченко О.С. виокремлює такі з них як: мотивацію одержання вищої педагогічної освіти, наявність інтересу до поглибленого вивчення культурологічно-спрямованих навчальних дисциплін, усвідомлення значущості й необхідності оволодіння полікультурними знаннями, вміннями, сформованості особистісно-професійних якостей в аспекті майбутньої професійно-педагогічної діяльності полікультурного спрямування та постійної потреби в їх самовдосконаленні й саморозвитку [31].

У ході наукових розвідок Смутченко О.С. визначає педагогічні умови, реалізація яких уможлиблює формування субкультури майбутніх учителів іноземних мов: забезпечення позитивної мотивації майбутніх учителів іноземних мов до полікультурної підготовки в умовах полілінгвального освітнього середовища, використання міждисциплінарної інтеграції для розширення фонових знань студентів, їх світогляду, занурення їх у полілінгвальне освітнє середовище засобами ІКТ [31].

Стрижневим у започаткованій Смутченко О.С. методиці формування субкультури майбутніх учителів ІМ в умовах полілінгвального освітнього середовища виступає варіативний спецкурс «Основи формування субкультури майбутніх учителів ІМ в умовах полілінгвального освітнього середовища», який апробований у Херсонському державному університеті, Ізмаїльському державному

гуманітарному університеті, Класичному Приватному університеті (м. Запоріжжя), Луганському національному університеті імені Тараса Шевченка [31].

Смутченко О.С на заняттях за програмою спецкурсу використовує як традиційні, так і нетрадиційні форми, методи й технології формування професійної й особистісної культури майбутніх учителів ІМ; засоби педагогічного управління формуванням субкультури майбутніх учителів ІМ: консультування, співбесіди, індивідуальні та колективні вправи, проектні методики, творчі завдання, метод «Портфоліо» [31].

Для підсилення лінгвістичної складової авторської методики, Смутченко О.С. створює посібник *«Unique World of Youth's Life»*, спрямований на формування індивідуальної культури майбутніх учителів ІМ в умовах полілінгвального освітнього середовища [31]. Тести до посібника, за твердженнями Смутченко О.С., відбиралися відповідно до таких критеріїв як: інформативності, автентичності, відповідності мовного змісту матеріалів рівню мовленнєвої підготовки студентів, нормативності, відповідності змісту навчальним програмам, доступність; соціокультурна спрямованість; наповненість текстів дидактично важливими мовними одиницями до теми заняття; урахування психологічних особливостей адресатів мовлення [31].

Дослідно-експериментальне навчання започаткованої Смутченко О.С. методики відбувалося за 3 етапами: пізнавальному (оволодіння культурними, історичними, суспільними реаліями, способами та особливостями їх номінації), культурологічно-ситуативному (формування рецептивних та продуктивних умінь культурно маркованого мовлення: інтерпретувати, продукувати культурно марковане англійське мовлення, вербальну та невербальну поведінку носіїв мови в умовних культурно-маркованих ситуаціях) та діяльнісно-творчому (розвиток культурологічних умінь вирішувати професійні ситуації, толерантно ставитись до світобачення представників інших етносів, їхніх соціокультурних цінностей, адекватно реагувати на культурно-мовленнєву поведінку носіїв мови) [31].

Завдяки впровадженій Смутченко О.С. методики, студенти поглибили та систематизували знання культурно маркованої лексики, створили в Інтернет мережі

свою сторінку для міжкультурного спілкування з представниками різних культурних спільнот, відтворювали набутті знання в умовних ситуаціях та умовах віртуальної комунікації (online, Skype), розвинули культурологічні вміння вирішувати ситуації професійні та соціокультурні (спілкування між людьми різних етнічних приналежностей, соціокультурного статусу, етикет ввічливості, відмови, втручання в розмову); толерантно ставитись до представників різних етносів, їхнього світосприйняття, адекватно реагувати на культурно-мовленнєву поведінку носіїв, їхні соціокультурні цінності. Найбільш активними у започаткованій авторській методиці виявилися інтерактивні форми і методи. Методичними засобами в дослідженні визначено навчальні, метакогнітивні та комунікативні стратегії [31].

РОЗДІЛ 2

НОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В МЕТОДИЦІ НАВЧАННЯ ТА ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

2.1. Дослідження методів підвищення ефективності формування базових компетентностей учнів в освітньому процесі з англійської мови

Упродовж 2018-2022 років під керівництвом кандидатки педагогічних наук, доцентки О. Зубрової проходила плідна науково-дослідницька робота здобувачів вищої освіти СВО «Бакалавр» та «Магістр», яка включала написання кваліфікаційних робіт і наукових статей. Тематика наукової діяльності включала актуальні питання сучасної методики навчання англійської мови в закладах освіти різних рівнів: формування різнопланових компетентностей учнів, навчання різних видів мовленнєвої діяльності, впровадження в освітній процес з іноземної мови інноваційних форм і методів.

Низку бакалаврських досліджень і наукових статей було присвячено методичним аспектам навчання англійської мови учнів основної школи (Алмазова Д., Шаптала В., Реуцька В., Процай Ю., Діденко А., Єременко А., Вазіна Є., Матвієнко Я., Акїлдиз К., Треніна Л.). Здобувачі теоретично обґрунтовували та розробляли практичні завдання для впровадження в освітній процес з англійської мови сучасних методів і підходів, а саме рольової гри, дискусії, методу проектів, сценарного підходу та арт-технології. На особливу увагу заслуговують роботи, завданням яких стало дослідження сучасних методів, які уможливають організацію онлайн-навчання, що є особливо актуальним в сучасних умовах. Здобувачками Вазіною Є. та Чернухою О. розроблено завдання на різноманітних онлайн-платформах (Kahoot!, LearningApps, ProProfs та Wordwall) для формування комунікативної та граматичної компетентності учнів. На усі розроблені завдання є посилання в роботах, що уможливує їх використання вчителями-практиками або учнями для самоосвіти.

У фокусі наукового інтересу здобувачок Гінцяк А., Кобзар Л., Процай Ю. були проблеми вищої освіти, які лягли в основу написання магістерських робіт і наукових статей. У роботах було розроблено окремі елементи методики формування стратегічної компетентності (А. Гінцяк), субкультури майбутніх учителів іноземної мови (Л. Кобзар), а також авторські завдання для проведення тестового контролю рівня сформованості англійськомовної мовленнєвої компетентності студентів-філологів (Ю. Процай).

Кваліфікаційні роботи на здобуття СВО «Магістр» та наукові статті Шаптали В., Реуцької В., Прокопенко Ю., Суміної А., Шереметєва О., Іванової А. було присвячено розробці методичних проблем навчання англійської мови учнів ліцеїв. Шаптала В. розробила власну проєктну методику навчання в інтернет-площині за допомогою «Google Діску»; Реуцька В. підготувала систему вправ для формування соціокультурної компетентності учнів ліцеїв у процесі навчання різних видів мовленнєвої діяльності (читання, аудіювання, говоріння та письма). Ю. Прокопенко обґрунтовано методичну систему роботи з формування англійськомовної колокаційної компетентності учнів ліцеїв, що складається з поетапної реалізації необхідних заходів на ознайомлювальному (орієнтувально-підготовчому) етапі, етапі автоматизації дій учнів з новим матеріалом (стереотипно-ситуативному етапі) та етапі розвитку й вдосконалення навичок мовлення (варіювально-ситуативному етапі). Суміна А. розробила методичні рекомендації з формування навичок говоріння засобом метода інтерв'ю, які включають розробку фрагмента уроку. Шереметєв О. запропонував власну систему вправ та методичні рекомендації для формування стратегічної іншомовної компетенції учнів старших класів. Іванова А. представила технологію використання сторітеллінгу для формування в учнів ліцеїв англійськомовної компетентності в говорінні та підготувала методичні рекомендації для її впровадження в освітній процес з англійської мови.

Деякі кваліфікаційні роботи на здобуття СВО «Бакалавр» отримали своє логічне продовження при написанні робіт магістерського рівня. Так,

Ю. Процай, дослідивши проблему тестового контролю рівня сформованості англомовної мовленнєвої компетенції учнів основної школи, вирішила продовжити роботу над дослідженням, поглибивши його та змістивши акцент на особливості застосування тестового контролю в ході навчання студентів мовних спеціальностей [26]. В. Шаптала в бакалаврському дослідженні розкрила особливості використання методу проєктів у навчанні англійської мови учнів основної школи, в магістерській роботі, по-перше, сфокусувалася на учнях ліцеїв, а по-друге, розробила методiku, яка описує перехід до роботи над проєктами в Інтернет-середовище [34]. Послідовність роботи над темою дозволила здобувачкам досягти високих результатів у дослідженнях.

Усі кваліфікаційні роботи на здобуття СВО «Магістр» та наукові статті здобувачів відзначаються високим рівнем унікальності, який засвідчено перевіркою за допомогою платформи “Unicheck” та певним рівнем наукової новизни. Так, наукова новизна результатів, одержаних у низці досліджень полягає в тому, що здобувачі на основі ґрунтового аналізу теоретичного та практичного матеріалу з теми досліджень розробили авторські системи прав і завдань:

- система вправ, що сприятиме підвищенню ефективності формування колокаційної компетентності учнів ліцеїв у процесі вивчення англійської мови (Ю. Прокопенко);
- система вправ, що сприятиме підвищенню ефективності формування соціокультурної компетентності учнів ліцеїв у процесі вивчення ними англійської мови (В. Реуцька);
- система вправ з формування комунікативної компетентності в говорінні в учнів ліцеїв шляхом використання методу інтерв'ю (А. Суміна).

Новизна дослідження Ю. Процай визначається тим, що в представлений кваліфікаційній роботі розроблено систему тестових завдань, націлену на вимірювання рівня сформованості англійськомовної мовленнєвої

компетентності майбутніх учителів-словесників із залученням он-лайн ресурсів. У роботі В. Шаптали запропоновано авторський алгоритм реалізації методу проєктів за допомогою інноваційних технологій, розроблено власну тематику проєктів для 9-го класу й розглянуто можливі варіації практичного втілення проєктів за даними темами. Наукова новизна результатів роботи О. Шереметєва полягає в розробці авторських методичних рекомендацій для навчання англійської мови учнів старших класів на основі проблемних ситуацій.

Усі роботи мають практичне значення, оскільки їх результати можуть бути використані у декількох площинах:

- для написання кваліфікаційних і наукових робіт здобувачів з дотичної тематики;
- для викладання курсу «Методика навчання іноземної мови у закладах загальної середньої освіти» та інших дисциплін методичного спрямування;
- для використання вправ і завдань безпосередньо в освітньому процесі з англійської мови у закладах освіти:
 - вправи, розроблені на основі проблемних ситуацій (О. Шереметєв);
 - завдання із залученням методу інтерв'ю (А. Суміна);
 - проєктні завдання для роботи на уроках і позакласних заняттях з англійської мови (В. Шаптала);
 - завдання у рамках технології сторітелінгу (А. Іванова);
 - вправи для формування соціокультурної компетенції (В. Реуцька);
 - методика формування колокаційної компетентності учнів (Ю. Прокопенко).

Слід зазначити, що усі дослідження, проведені здобувачами, було апробовано в ході проходження ними виробничої (педагогічної) практики на базах закладів загальної середньої освіти у м. Херсоні: гімназії 6,

Академічного ліцею ім. О.В. Мішукова Херсонської міської ради при Херсонському державному університеті та ін. Тісний зв'язок між науковою роботою та практичною діяльністю здобувачів забезпечує по-перше, закріплення отриманих знань на практиці, формування умінь і навичок впровадження певних методів і форм роботи в освітній процес, а по-друге, валідність отриманих результатів досліджень та можливість відкоригувати практичний розділ роботи в залежності від фідбеку, отриманого від учнів і вчителів-практиків.

Кваліфікаційні роботи СВО «Бакалавр»

2019 рік

1. Алмазова Д. Навчання учнів основної школи англійської мови засобом діалогічного мовлення засобом рольової гри
2. Шаптала В. Метод проектів у навчанні англійської мови учнів основної школи
3. Реуцька В. Формування соціокультурної компетенції учнів основної школи на уроках англійської мови
4. Процай Ю. Тестовий контроль рівня сформованості англійської мовленнєвої компетенції учнів основної школи

2020 рік

5. Іванова А. Сценарний підхід до формування дискурсивної компетенції учнів старших класів у процесі навчання англійської мови

2021 рік

6. Діденко А. Групова форма роботи на уроках англійської мови у 6 класі
7. Єременко А. Формування англійськомовної комунікативної компетентності в говорінні учнів 8 класів засобом ділової гри
8. Вазіна Є. Формування англійськомовної комунікативної компетентності в говорінні учнів 7 класів в умовах дистанційного навчання
9. Чернуха О. Формування англійськомовної граматичної компетентності учнів гімназії засобами онлайн-ресурсів

- 10.Матвієнко Я. Організація дискусії на уроках англійської мови у 8 класі
- 11.Акїлдиз К. Формування англійськомовної комунікативної компетентності в письмі учнів 5-6 класів
- 12.Треніна Л. Використання арт-технології на уроках англійської мови в 7-8 класах

Кваліфікаційні роботи СВО «Магістр»

2019 рік

- 13.Кобзар Л. Формування субкультури майбутніх учителів іноземних мов
- 14.Гінзьяк А. Формування стратегічної компетенції студентів мовних закладів освіти

2020 рік

- 15.Процай Ю. Тестовий контроль рівня сформованості англійськомовної мовленнєвої компетентності майбутніх учителів-словесників
- 16.Шаптала В. Реалізація методу проєктів на уроках англійської мови в ліцеї
- 17.Реуцька В. Формування соціокультурної компетентності учнів ліцеїв на уроках англійської мови

2021 рік

- 18.Суміна А. Використання методу інтерв'ю в процесі навчання учнів ліцеїв англійськомовного говоріння
- 19.Шереметев О. Використання проблемних ситуацій як засобу формування англійськомовної стратегічної компетентності старшокласників
- 20.Іванова А. Сторітеллінг як засіб формування в учнів ліцеїв англійськомовної компетентності в говорінні.

2.2. Сучасні технології як ефективний лінгводидактичний засіб засвоєння англійської мови

Оскільки технології є невід'ємною частиною шкільного життя, робота вчителя полягає в тому, щоб допомагати учням успішно орієнтуватися, а також, стати відповідальним користувачем технологій і критичним споживачем медіа, з яким вони стикаються.

Навчання медіа грамотності на уроках іноземної мови формує у учнів навички, які допоможуть їм насамперед критично мислити та інтерпретувати про медіа повідомлення. Також розвиває інші навички 21-го століття, такі як творчість, співпраця та спілкування, а також підвищує навички цифрової грамотності через взаємодію з медіа, інформацією та технологіями. Навчання медіа грамотності також може допомогти учням стати активними споживачами інформації, визначити надійні джерела, визнати упередженість у медіа та бути відповідальними творцями медіа.

Цілі вчителя англійської мови вже давно полягають у тому, щоб допомогти учням навчитися читати й писати, спілкуватися зі світом через літературу та розуміти важливість грамотності. Незважаючи на те, що ці цілі все ще важливі, проблеми з формуванням грамотних громадян зросли, оскільки студенти залучаються до нових типів текстів та інформації, які часто є деконтекстуалізованими, комерційними, фальшивими та такими, що вводять в оману. Домінуючими сьогодні інформаційно-комунікаційними технологіями (ІКТ) є цифрові, мультимодальні та глобально мережеві.

Для того, щоб вчителі англійської мови могли підготувати своїх учнів до вимог грамотності 21-го століття, їм потрібна критична основа та педагогічні практики, які взаємодіють із інформацією, медіа, популярною культурою та технологіями, що постійно розвиваються.

Здобувачами вищої освіти в процесі підготовки кваліфікаційних робіт проаналізовано поняття та проблеми впровадження медіа освіти на уроках англійської мови, встановлено, що медіа освіта – це процес освіти та

розвитку особистості за допомогою медіа з метою формування культури спілкування; формування критичного мислення, комунікативних та творчих здібностей, умінь інтерпретації, аналізу та оцінки медіа текстів; навчання самовираження за допомогою медіа засобів.

Досліджуючи теоретичні та практичні сторони теми, здобувачами виявлено необхідні методичні основи використання можливостей мультимедійних засобів для навчання іноземної мови та на їх підґрунті розроблено ефективні вправи для формування медіакомпетентностей.

Наукові здобутки здобувачів другого (магістерського) рівня, виконані під керівництвом доцентки Базилевич Н.В., були спрямовані на розробку нових форм роботи на занятті з англійської мови з використанням медіатехнологій. Так, Лім К.Е. обґрунтувала особливості розгортання організації особистісної рефлексії учнів, визначила психологічні особливості організації модульно-розвивального освітнього процесу учнів в умовах рефлексії, структурних компонентів, внутрішніх механізмів та методів формування такого мислення.

Робота пройшла апробацію на конференції Міжнародного рівня, зокрема: The 11th International scientific and practical conference “Eurasian scientific congress” (November 1-3, 2020) Barca Academy Publishing, Barcelona, Spain. 2020.

Коло наукових розвідок Самець В. В. поглинає медіоосвіта на заняттях з англійської мови. Авторка доходить таких висновків:

Система шкільного навчання має відповідати викликам сучасності. Вчитель має навчити учня не лише отримувати певну кількість знань, а й розвивати навички 21 століття. Це насамперед креативність, критичне мислення, комунікація та командна робота. Також варто не забувати про важливість інформаційних технологій. Викладач може використовувати інтерес школярів до гаджетів та ігор в навчальних інтересах. Під час вивчення англійської мови можна сполучати різноманітні технології для розвитку всіх перелічених вище навичків [38]..

Особлива роль у процесі засвоєння медіаосвіти належить вчителям іноземних мов, так як саме вони мають доступ до медіаджерел на іноземній мові [38]. Майбутні викладачі англійської мови мають розвивати власну медійну грамотність, критичне мислення, навички комунікації, аналізувати інформацію, що надходить з абсолютно різних джерел щодня. Саме медійна освіта сприяє формуванню медіаграмотності майбутніх учителів англійської мови та впливає на їхнє вміння аналізувати медіаінформацію та передавати її учням, навчаючи їх критично мислити [38].

Дослідження апробовано на Міжнародних конференціях: The 3rd International scientific and practical conference —Topical issues of modern science, society and education (October 3-5, 2021). Kharkiv, Ukraine; The 8th International scientific and practical conference —Priority directions of science and technology development (April 18-20, 2021) SPC —Sciconf.com.ua, Kyiv, Ukraine. 2021.

Здійснивши ретроспективний аналіз наукової літератури з проблеми формування мовної особистості учня, трактування сутності цього поняття, Куш Н. запропонувала своє тлумачення означеного утворення: багатогранне поняття, що характеризує індивіда з притаманними йому мовними і мовленнєвими здібностями продукувати усні та письмові висловлення та здійснювати реальну комунікацію відповідно до свого світосприйняття [16].

Факторами, що впливають на формування мовної особистості учня Куш Н. визначила: особистість вчителя, мовне і мовленнєве середовище, комунікативний характер дисципліни «Англійська мова»; додаткові знання учнів, що складає їхній тезаурус і дає можливість розуміти національну картину світу носіїв мови, їхню мовленнєву поведінку; індивідуальний спосіб світосприйняття дійсності; соціальне середовище підлітків, їхня субкультура; інформаційно-комунікаційне освітнє середовище; спілкування з носіями мови в он-лайн режимі під час ігор, чатів, читанні оригінальних текстів, сприйняття рекламних роликів, мемів, демотиваторів в Інтернет-мережі [16].

Розроблена Куц Н. система вправ і творчих завдань на формування мовної особистості учня охоплює програмну тематику для 8 класу ЗЗСО і має на меті розширення знань учнів у сфері іншомовного спілкування, занурення в мовленнєве середовище, удосконалення вмінь говоріння, читання і письма, продукування своїх усних і письмових висловлювань і текстів. В систему вправ Куц Н. поклала принцип комунікативності, відповідності віковим інтересам учнів, послідовності викладу матеріалу, активності та ініціативності в навчанні, новизни та домінуючої ролі вправ [16].

Реалізації мети дослідження, за твердженням Куц Н., сприяло впровадження в навчання таких методів як-то: комунікативно-ситуативний, проектний, з використанням веб-ресурсів, рольових ігор, проблемного навчання, дебатів, акваріум, дискусії, мікрофон, драматизації – до відповідної системи вправ та творчих завдань [16].

Використання творчих завдань для розвитку комунікативних здібностей учнів стало предметом дослідження Тарадименко А. Л. Новизна – розроблена система творчих завдань для розвитку комунікативних здібностей учнів 9 класу загальноосвітньої школи, яка включає методи активного навчання англійської мови, а саме: рольову гру, інтерв'ю, метод шести капелюхів. Система вправ охоплює усі теми, які вивчаються у 9 класі відповідно до тематики чинної навчальної програми.

Навчання граматики засобами малих поетичних форм досліджено Лисенко А..А. Новизна роботи: розроблено систему вправ для розвитку граматичних навичок учнів 8 та 9 класів загальноосвітньої школи.

Розвиток творчих здібностей учнів старших класів на уроках англійської мови було у фокусі уваги Пірожек Вікторії. Новизна – розроблена системи вправ для розвитку творчих здібностей учнів 11 класу на уроках англійської мови відповідно до тематики чинної програми. Практичне значення - зразки вправ, розроблені студенткою, можуть бути використані в

роботі вчителів англійської мови в середніх школах, гімназіях і школах із поглибленим вивченням іноземної мови.

Використання рольових ігор на уроках англійської мови в 10 класі середньої школи розглядає Суміна А. А. Новизна - розроблено рольові ігри для вдосконалення фонетичних навичок та розвитку умінь діалогічного та монологічного мовлення учнів 10 класу середньої школи відповідно до тематики чинної навчальної програми. Робота має практичне значення: розроблені студенткою рольові ігри можуть бути використані вчителями англійської мови в 10 класі для підвищення ефективності взаємодії учнів на уроках.

Нікіфорова А. О. приділяє увагу розвитку критичного мислення учнів засобами медіа текстів. Новизна: висвітлено комплекс вправ спрямований на формування вміння оцінювати інформацію, розвиток уміння робити висновки та аргументувати свою точку зору та доведено їх ефективність у розвитку критичного мислення учнів.

У фокусі наукових розвідок Стоцького М.А постає питання використання різних видів медіа як засобів активізації пізнавального інтересу в учнів на уроках англійської мови. Новизна - виявлено найбільш перспективні медіаресурси для активізації пізнавального інтересу учнів 9 та 10 класів; складено систему вправ із використанням цифрових медіа на уроках англійської мови в 10 класі.. Практичне значення роботи полягає тому, що основні результати дослідження на можуть бути використані у курсі «Лінгводидактика у загальноосвітніх середніх та спеціальних навчальних закладах», при написанні курсових та дипломних робіт, а також на уроках англійської мови в 9 та 10 класах.

Козачук Єва-Тетяна визначає шляхи підвищення мотивації вивчення англійської мови засобами художніх текстів.

Новизна роботи - запропоновано завдання для учнів 11 класу для розвитку внутрішньої мотивації; розроблено вправи для підвищення позитивної

мотивації вивчення англійської мови на основі автентичних текстів, тематика яких відповідає навчальній програмі та віковим особливостям учнів 11 класу.

Бурдюг М. О. акцентує увагу на текстоцентричному аспекті формування риторичних умінь учнів на уроках англійської мови.

Новизна - розроблено комплекс вправ для розвитку риторичних умінь на уроках англійської мови для учнів 10 класу на основі художніх текстів.

Робота має практичне значення, яке полягає у можливості використання запропонованого комплексу вправ під час проведення уроків з англійської мови в 10 класі.

Сурхаєв В.М. досліджує розвиток репродуктивного словника учнів старших класів. Новизна – комбіновані типи вправ та поліграмний підхід у використанні педагогічних тактик та стратегій. представлених у роботі, допоможуть досягнути необхідний результат для складання зовнішнього незалежного оцінювання у межах 175-195 балів.

2.3. ІКТ як засіб навчання англійської мови в ЗССО та ЗВО

Здобувачка Синельникова І. М. дослідила специфіку особистісно-орієнтоване навчання англійської мови учнів старшої школи в умовах дистанційного навчання.

За твердженням Синельникової І., урахування індивідуальних інтересів та індивідуально-психологічних особливостей учнів в умовах дистанційного навчання можливе саме в межах особистісно-орієнтованого підходу [29].

Синельникова І. доводить, що особистісно-орієнтоване навчання англійської мови учнів старшої школи в умовах дистанційного навчання базується на дидактичних (послідовності й систематичності, активності, індивідуалізації, творчості, наочності) та методичних (комунікативності, автентичності навчального матеріалу) принципах, найбільш ефективних методах і технологіях навчання, зокрема: проблемного навчання, проектних

та інформаційно-комунікаційних технологій, методу роботи з електронним підручником, кейс методу [29].

У роботі Синельникова І. імплементувала результати дослідження Р.Мартінової стосовно компонентів змісту навчання англійської мови для учнів старшої школи засобами особистісно-орієнтованого підходу під час дистанційного навчання. Кожному із компонентів відповідає певний тип вправ: аналітичних (кваліфікаційних і вибіркових), трансформаційних, конструктивних і комунікативних, виконання яких уможливорює формування певних умінь і навичок і складає цілісну систему опанування англійської мови [29].

Проаналізувавши існуючі в лінгводидактиці різні класифікації вправ Синельникова І. доводить, що методично виправданим є комбінування різних типів вправ, оскільки рецепція, репродукування й продукування тісно пов'язані між собою [29]. Для навчання англійської мови учнів старшої школи засобами особистісно-орієнтованого підходу в умовах дистанційного навчання Синельниковою І. використано види вправ, що відрізняються за місцем проведення та за формою проведення [29].

Синельникова І. доводить, що репродуктивно-креативні вправи сприяли вдосконаленню навичок самостійної розробки текстів і перевірці знань старшокласниками мовленнєвих понять натомість комунікативні вправи тренували мовленнєві навички, уміння вживати вивчену лексику в різноманітних ситуаціях, уможлилювали моделювання дистантного й контактного спілкування в процесі дистанційного навчання. Для успішного розвитку мовленнєвої компетентності учнів старших класів й удосконалення вмінь та навичок усного мовлення Синельникова І. застосовувала креативні вправи, які передбачали розвиток умінь складати твори, усні й писемні тексти, готувати доповіді, диспути, дискусії [29].

Здійснений Синельниковою І., аналіз веб-програм, які спрямовані на вивчення англійської мови, довів недостатність уваги до такої дидактичної форми, як електронні словники, які не входять до навчально-методичного

комплексу, проте сприяють збагаченню словникового запасу учнів, особливо в умовах дистанційного навчання [29].

У ході дослідження Синельниковою І. було створено веб-словник найуживаніших слів англійської мови: електронний ресурс [EnVocab \(http://envocab.herokuapp.com/\)](http://envocab.herokuapp.com/), який налічує 7000 найуживаніших слів англійської мови і містить два тренажери: «Groups words» та «Train Words», що дозволяє економити час - вивчати слова в будь-якому зручному місці за наявності ноутбука, планшета чи смартфона та навушників : у транспорті, під час дороги до школи чи роботи тощо. Цей веб-ресурс EnVocab працює в декількох операційних системах: Android, Windows та IOS [29].

Формування мотивації до вивчення курсу "Країнознавство Англії та США" у підготовці майбутніх учителів англійської мови стала предметом дослідження Вінник А.Д. Авторкою розроблено методичні рекомендації до курсу і тестові завдання на перевірку набутих знань з використанням ІКТ [1].

ВИСНОВКИ

Електронний курс «Новітні досягнення в галузі лінгвістики» розроблений для дистанційного навчання уможлиблює його використання в оптимальних для студента умовах: у будь-якому місці і у будь-який час незалежно від форми навчання. Педагогічний експеримент з формування професійної компетентності студентів засобами даного курсу засвідчив динаміку позитивних змін на рівні сформованості фахових компетентностей здобувачів та вирогідність започаткованої гіпотези – опанування здобувачами лінгвістичних освітніх компонент відбуватиметься ефективніше якщо в освітньому процесі використовувати електронний курс «Новітні досягнення в галузі лінгвістики».

Формування субкультури майбутніх учителів іноземних мов в умовах полілінгвального освітнього середовища сприяло розвитку умінь студентів інтегрувати різні знання про цей феномен, використовувати їх у професійній діяльності з метою особистісного розвитку учнів, ознайомленню із культурною спадщиною різних народів світу. Запропоновані методи й прийоми (демонстрації, проєкту (й проєкту із залученням ІТ-веб-квест), рольової гри), дозволили враховувати індивідуальні особливості студентів, активізувати їхню пізнавальну мотивацію, забезпечити максимальне включення в процес формування субкультури, актуалізувати творчі можливості. Розроблена системи вправ та творчих завдань, у навчально-методичному супроводі авторської методики, сприяла розвитку наукового світогляду, дослідницьких умінь, критичного мислення, соціальної компетентності здобувачів.

Впровадження в освітній процес у закладах спеціальної середньої та вищої освіти *mind maps* дає можливість творчо підходити до проведення занять, зацікавлювати учнів та здобувачів творчими завданнями на будь-яку тематику відповідно до програми навчання, розвивати дослідницькі вміння,

індивідуально розкрити потенціал кожної особистості, працюючи в міні групах, командою.

Сучасні технології з використанням медіа ресурсів слугують пріоритетним напрямом навчання іноземних мов як в середніх закладах освіти, так і у вищих України. Їхній інформаційний та методичний потенціал уможливорює підготовку всіх, хто навчається, до грамотного сприйняття інформаційних казусів, навчає розрізняти фейки від реальної інформації, працювати на освітніх платформах і створювати свої завдання і тести на них, опановувати різні аспекти іншомовної мовленнєвої діяльності, враховуючи рівень навченості учнів та їхні індивідуально-вікові особливості.

Лінгводидактична модель та методика формування лінгвістичної компетенції учнів старших класів загальноосвітніх шкіл засобами електронного підручника сприяла формуванню мовної та мовленнєвої компетентності учнів, опануванню фонових знань до відповідної тематики, за для повного розуміння контенту автентичних текстів; розвитку вмінь доречного вживання в соціокультурній та побутовій сферах отриманих знань; використання інформацію з автентичних текстів при вирішенні виникаючих проблем в навчальній та інших сферах діяльності.

Формування лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів англійської мови реалізується за рахунок сформованості всіх її компонентів: мотиваційного, діяльнісного, когнітивного, рефлексивного протягом 3 етапів (мотиваційного, процесуального та оцінювального). Отримані результати показали динаміку позитивних змін за особистісно-мотиваційним, знанневим, пізнавально-операційним та аналітико-оцінювальним критеріями. Розроблена система білінгвальних бінаправлених завдань і вправ відповідно до етапів навчання сприяла формуванню даного феномена.

Розроблений словник найчастотніших лексем англійської мови: електронний ресурс EnVocab (<http://envocab.herokuapp.com/>), у супроводі будь-якого мобільного пристрою виступає «кишеньковим» учителем англійської мови і зручним засобом опанування іншомовної компетентності.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Вінник А.Д., Співаковська Є.О. Формування мотивації до вивчення курсу "Країнознавство Англії та США" у підготовці майбутніх учителів англійської мови // Formation of motivation to study the course "Country Studies of England and the United States" in the training of future English teachers. Магістерські студії. Альманах. Вип. 21. 2021. Херсон. ХДУ, 2021. С. 25-27.

2. Журавльова Є.О. Ігрові технології в навчанні англійської мови Магістерські студії. Альманах. Вип. XX. Херсон. ХДУ, 2020. С. 72-74. URL : <http://www.kspu.edu/NewScienceActivity/ScientificprofessionaleditionsofUkraine/masterstudious.aspx>

3. Бурман Л.В. Відбір текстів для формування лінгвістичної компетенції учнів старшої школи засобами електронного підручника. Магістерські студії. Альманах. Вип. XIX. Херсон. ХДУ, 2019. С.138-141

4. Заболотська О.О. The model of formation of future language teacher's polyculture. Revista inclusiones. Volume: 7 Pp.: 99-114 Спеціальний випуск SI. Опубліковано APR-JUN 2020.

5. Заболотська О.О. Digital Competencies Of Teachers In The Transformation Of The Educational Environment Journal of Optimization in Industrial Engineering. Vol.14, Issue 1, Winter & Spring 2021, pp. 43-50 DOI: 10.22094/JOIE.2020.677813. URL: http://www.qjie.ir/article_677813_bc6ea29c4bb2da1989f4719d7a684e8b.pdf

6. Заболотська О.О. Model of Development of The Role Position of Future Teachers in Higher Education Institutions. International Journal of Management. Volume 11, Issue 6, June 2020, pp.739-751. URL : http://www.iaeme.com/MasterAdmin/Journal_uploads/IJM/VOLUME_11_ISSUE_6/IJM_11_06_061.pdf

7. Заболотський О.О., Бахов І.С. Methodical potencial of e-courses in distance education. URL: <https://periodicos.fclar.unesp.br/article/view/16560>

8. Заболотська О.О. Інноваційні і традиційні технології навчання іноземних мов як чинники забезпечення дієвості знань: збірник наукових праць за результатами всеукраїнської науково-практичної конференції «Поєднання інноваційних і традиційних технологій навчання української та іноземних мов як чинник забезпечення дієвості знань» (24 жовтня 2018 р., м. Харків). С. 77-84

9. Заболотська О.О. Іншомовна підготовка студентів немовних спеціальностей в умовах глобалізації Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції: Інтернаціоналізація вищої освіти України в умовах полікультурного світового простору: стан, проблеми, перспективи (м. Маріуполь) С. 236-239

10. Заболотська О. О., Мартинова У. С. Дидактичні можливості інтелект-карт у навчанні учнів іншомовної лексики. Priority directions of science and technology development. Abstracts of the 6th International scientific and practical conference. SPC "Sci-conf.com.ua". Kyiv, Ukraine. 2021. Pp. 444-446.

11. Заболотська О. О., Мартинова У. С. Розвиток умінь різних видів англійськомовної мовленнєвої діяльності засобами інтелект-карт //World science: problems, prospects and innovations. Abstracts of the 6th International scientific and practical conference. Perfect Publishing. Toronto, Canada. 2021. Pp. 334-339

12. Зуброва О.А., Іванова А.С. Сторітеллінг як засіб розвитку спонтанного усного мовлення іноземною мовою. Science, actual trends and perspectives of development. Abstracts of VII International Scientific and Practical Conference. Budapest, Hungary 2021. Pp. 125-126. URL: <https://eu-conf.com>

13. Зуброва О.А., Іванова А.С. Цифровий сторітеллінг як інструмент формування компетентності в іншомовному говорінні. Problems of practice, science and ways to solve them. Abstracts of IV International Scientific and Practical Conference. Milan, Italy 2021. С.110-112. URL: <https://eu-conf.com>

14. Зуброва О. А., Суміна А. А. Формування комунікативної компетентності на уроках англійської мови з використанням прийому

інтерв'ю. Problems and tasks of modern science and practice. Abstracts of IX International Scientific and Practical Conference. Bordeaux, France 2021. С. 294-298.

15. Куріч М. Використання інтерактивних технологій на уроках іноземної мови [Електронний ресурс]. Нова педагогічна думка. 2013. № 2. С. 80-83. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npd_2013_2_21

16. Кушч Н. Формування мовної особистості учнів загальноосвітніх шкіл на уроках англійської мови: кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр» /Н.Кушч; наук. керівник канд.. філол. наук, доц. Базилевич Н.В.; Міністерство освіти і науки України; Херсонський держ. ун-т, ф-т української й іноземної філології та журналістики, кафедра англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова – Херсон : ХДУ, 2020. – 36 с.

17. Лихогуб В.В. Система вправ на формування лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів англійської мови. Магістерські студії. Альманах. Вип. 19. Херсон: ХДУ, 2019. С.203-206

18. Мартинова У.С. Використання методу майндмепінг для комунікативних умінь учнів профільної школи. Using the method of mindmapping for communication skills of students of the profile school. Магістерські студії. Альманах. Вип. 21. 2021. Херсон. ХДУ, 2021. С. ...

19. Машбиц Ю. Смулсон М., Жалдак М. (2012). Distant education: psychological basis: monograph / ed. by M. Smulson. Kirovograd: Imex-LTD. 240 р. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/3148/1/distan%20education.PDF>

20. Наконечна А.А. Формування фонетичних навичок засобами малих поетичних форм. Priority directions of science and technology development. Abstracts of the 8 International scientific and practical conference. SPC “sci-conf.com.ua”. Kyiv, Ukraine. 2021. Pp. 473-475.

21. Наконечна А.А. Фонетичні навички та їх формування на старшому етапі навчання іноземної мови. Topical issues of modern science,

society and education. Abstracts of the 4 International scientific and practical conference. SPC "sci-conf.com.ua". Kharkiv, Ukraine. 2021. Pp. 421-423

22. Наконечна А.А. Поетичний матеріал на уроках фонетики іноземної мови. Topical issues of modern science, society and education. Abstracts of the 5 International scientific and practical conference. SPC "sci-conf.com.ua". Kharkiv, Ukraine. 2021. Pp. 457-459

23. Позднякова Т., Тимчина В. Використання сервісу Learningapps для створення інтерактивних дидактичних вправ до уроків біології. Нова педагогічна думка. 2018. № 1. С. 67-75.

24. Прокопенко Ю. В. Когнітивно-візуальний підхід до навчання англійських колокацій учнів ліцеїв Магістерські студії. Альманах. Вип. XX. Херсон. ХДУ, 2020. С. 173-175. URL : <http://www.kspu.edu/NewScienceActivity/ScientificprofessionaleditionsofUkraine/masterstudious.aspx>

25. Прокопенко Ю. В. Англійські колокації як прояв обмеженої лексичної сполучуваності Розвиток філологічних наук: європейські практики та національні перспективи: Міжнародна науково-практична конференція, м. Одеса, 23-24 жовтня 2020 року. Одеса: Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень», 2020. Ч. 2. С. 59-62.

26. Процай Ю. І. Методичні особливості тестової перевірки англомовної мовленнєвої компетентності студентів мовних спеціальностей. Магістерські студії. Альманах. Вип. 20. 2020. Херсон. ХДУ, 2020. С. 176-179.

27. Редько В. Інтерактивні технології навчання іноземної мови. Рідна школа. 2011. № 8-9. С. 28-36.

28. Реуцька В. С. Формування соціокультурної компетентності учнів ліцеїв під час навчання письма. Магістерські студії. Альманах. Вип. 20. 2020. Херсон. ХДУ, 2020. С. 187-191.

29. Синельникова І.М. ВЕБ-РЕСУРС "ENVOCAB" як зручний засіб збагачення словникового запасу англійської мови. Магістерські студії. Альманах. Вип. 20. 2020. Херсон. ХДУ, 2020. С.196-198

30. Смоліна С. Методика формування іншомовної лексичної компетенції. Іноземні мови. 2010. № 4. С. 16-23. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/im_2010_4_4

31. Смутченко О.С. Формування субкультури майбутніх учителів іноземних мов в умовах полілінгвального освітнього середовища: <https://pdpu.edu.ua/doc/vr/2020/smutchenko/dis.pdf>

32. Суміна А. А. Інтерв'ю як метод навчання іноземної мови. Магістерські студії. Альманах. Вип. 21. 2021. Херсон. ХДУ, 2021. С. 112-113.

33. Чекамова К. С. Інтерактивні вправи для введення учнів у мовленнєве середовище на уроках англійської мови Магістерські студії. Альманах. Вип. XX. Херсон. ХДУ, 2020. С. 230-232. URL: <http://www.kspu.edu/NewScienceActivity/ScientificprofessionaleditionsofUkraine/masterstudious.aspx>

34. Шаптала В. В. Реалізація методу проектів на уроках англійської мови в ліцеї. Магістерські студії. Альманах. Вип. 20. 2020. Херсон. ХДУ, 2020. С. 241-243.

35. Шеремет'єв О. М. Місце стратегічної компетентності в структурі комунікативно-ї компетентності старшокласників. Магістерські студії. Альманах. Вип. 21. 2021. Херсон. ХДУ, 2021. С. 116-119.

36. Щербина А.М. Використання мобільних технологій на уроках англійської мови для учнів профільної школи. Магістерські студії. Альманах. Вип. 21. 2021. Херсон. ХДУ, 2021. С.122-123.

37. Krauss Michael E. (2005) . Preserving language and knowledge. Studies., Vol. 29, No. 1/2pp. 35-46 (12 pages) Published By: Université Laval <https://www.jstor.org/stable/42870428>

38. Samets V.V. Формування медіа культури на уроках англійської мови: The 8 th International scientific and practical conference —Priority directions of science and technology development (April 18-20, 2021) SPC —Sciconf.com.ua, Kyiv, Ukraine. 2021. 1170 p.: С.894-898.

Додаток 1

СПИСОК НАУКОВИХ ДЖЕРЕЛ ВИКОНАВЦІВ

1. Заболотська О.О. The model of formation of future language teacher's polyculture. Revista inclusiones / Volume: 7 Pp.: 99-114 Спеціальній випуск SI. Опубліковано APR-JUN 2020.

2. Заболотська О.О. Digital Competencies Of Teachers In The Transformation Of The Educational Environment Journal of Optimization in Industrial Engineering. Vol.14, Issue 1, Winter & Spring 2021, pp. 43-50 DOI: 10.22094/JOIE.2020.677813. URL: http://www.qjie.ir/article_677813_bc6ea29c4bb2da1989f4719d7a684e8b.pdf

3. Заболотська О.О. Model of Development of The Role Position of Future Teachers in Higher Education Institutions. International Journal of Management. Volume 11, Issue 6, June 2020, pp.739-751. URL :

http://www.iaeme.com/MasterAdmin/Journal_uploads/IJM/VOLUME_11_ISSUE_6/IJM_11_06_061.pdf

4. Заболотський О.О., Бахов І.С. Methodical potencial of e-courses in distance education. URL: <https://periodicos.fclar.unesp.br/rpge/article/view/16560>

5. Заболотська О.О. Інноваційні і традиційні технології навчання іноземних мов як чинники забезпечення дієвості знань: збірник наукових праць за результатами всеукраїнської науково-практичної конференції «Поєднання інноваційних і традиційних технологій навчання української та іноземних мов як чинник забезпечення дієвості знань» (24 жовтня 2018 р., м. Харків). С. 77-84

6. Заболотська О.О. Іншомовна підготовка студентів немовних спеціальностей в умовах глобалізації Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції: Інтернаціоналізація вищої освіти України в умовах полікультурного світового простору: стан, проблеми, перспективи (м. Маріуполь) С. 236-239

7. Вінник А.Д., Співаковська Є.О. Формування мотивації до вивчення курсу "Країнознавство Англії та США" у підготовці майбутніх учителів англійської мови // Formation of motivation to study the course "Country Studies of England and the United States" in the training of future English teachers. Магістерські студії. Альманах. Вип. 21. 2021. Херсон. ХДУ, 2021. С. ...

8. Журавльова Є.О. Ігрові технології в навчанні англійської мови Магістерські студії. Альманах. Вип. XX. Херсон. ХДУ, 2020. С. 72-74. URL : <http://www.kspu.edu/NewScienceActivity/ScientificprofessionaleditionsofUkraine/masterstudious.aspx>

9. Бурман Л.В. Відбір текстів для формування лінгвістичної компетенції учнів старшої школи засобами електронного підручника. Магістерські студії. Альманах. Вип. XIX. Херсон. ХДУ, 2019. С.138-141.

10. Заболотська О. О., Мартинова У. С. Дидактичні можливості інтелект-карт у навчанні учнів іноземної лексики. Priority directions of science and technology development. Abstracts of the 6th International scientific

and practical conference. SPC “Sci-conf.com.ua”. Kyiv, Ukraine. 2021. Pp. 444-446.

11. Заболотська О. О., Мартинова У. С. Розвиток умінь різних видів англійськомовної мовленнєвої діяльності засобами інтелект-карт //World science: problems, prospects and innovations. Abstracts of the 6th International scientific and practical conference. Perfect Publishing. Toronto, Canada. 2021. Pp. 334-339

12. Зуброва О.А., Іванова А.С. Сторітеллінг як засіб розвитку спонтанного усного мовлення іноземною мовою. Science, actual trends and perspectives of development. Abstracts of VII International Scientific and Practical Conference. Budapest, Hungary 2021. Pp. 125-126. URL: <https://eu-conf.com>

13. Формування компетентності в іншомовному говорінні. Problems of practice, science and ways to solve them. Abstracts of IV International Scientific and Practical Conference. Milan, Italy 2021. С.110-112. URL: <https://eu-conf.com>

14. Зуброва О. А., Суміна А. А. Формування комунікативної компетентності на уроках англійської мови з використанням прийому інтерв'ю. Problems and tasks of modern science and practice. Abstracts of IX International Scientific and Practical Conference. Bordeaux, France 2021. С. 294-298.

15. Іванова А. Сторітеллінг як технологія навчання англійської мови. Магістерські студії. Альманах. Вип. 21.2021. Херсон: ХДУ, 2021. С. 48–50.

16. Куш Н. Формування мовної особистості учнів загальноосвітніх шкіл на уроках англійської мови: кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр» /Н.Куш; наук. керівник канд.. філол. наук, доц. Базилевич Н.В.; Міністерство освіти і науки України; Херсонський держ. ун-т, ф-т української й іноземної філології та журналістики, кафедра англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова – Херсон : ХДУ, 2020. – 36 с.

17. Лихогуб В.В. Система вправ на формування лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів англійської мови. Магістерські студії. Альманах. Вип. 19. Херсон: ХДУ, 2019. С.203-206

18. Мартинова У.С. Використання методу майндмепінг для комунікативних умінь учнів профільної школи. Using the method of mindmapping for communication skills of students of the profile school. Магістерські студії. Альманах. Вип. 21. 2021. Херсон. ХДУ, 2021. С. ...

19. Наконечна А.А. Формування фонетичних навичок засобами малих поетичних форм. Priority directions of science and technology development. Abstracts of the 8 International scientific and practical conference. SPC “sci-conf.com.ua”. Kyiv, Ukraine. 2021. Pp. 473-475.

20. Наконечна А.А. Фонетичні навички та їх формування на старшому етапі навчання іноземної мови. Topical issues of modern science, society and education. Abstracts of the 4 International scientific and practical conference. SPC “sci-conf.com.ua”. Kharkiv, Ukraine. 2021. Pp. 421-423

21. Наконечна А.А. Поетичний матеріал на уроках фонетики іноземної мови. Topical issues of modern science, society and education. Abstracts of the 5 International scientific and practical conference. SPC “sci-conf.com.ua”. Kharkiv, Ukraine. 2021. Pp. 457-459

22. Процай Ю. І. Методичні особливості тестової перевірки англійської мовленнєвої компетентності студентів мовних спеціальностей. Магістерські студії. Альманах. Вип. 20. 2020. Херсон. ХДУ, 2020. С. 176-179.

23. Прокопенко Ю. В. Когнітивно-візуальний підхід до навчання англійських колокацій учнів ліцеїв Магістерські студії. Альманах. Вип. XX. Херсон. ХДУ, 2020. С. 173-175. URL : <http://www.kspu.edu/NewScienceActivity/ScientificprofessionaleditionsofUkraine/masterstudious.aspx>

24. Прокопенко Ю. В. Англійські колокації як прояв обмеженої лексичної сполучуваності Розвиток філологічних наук: європейські практики та національні перспективи: Міжнародна науково-практична

конференція, м. Одеса, 23-24 жовтня 2020 року. Одеса: Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень», 2020. Ч. 2. С. 59-62.

25. Реуцька В. С. Формування соціокультурної компетентності учнів ліцеїв під час навчання письма. Магістерські студії. Альманах. Вип. 20. 2020. Херсон. ХДУ, 2020. С. 187-191.

26. Смутченко О.С. Формування субкультури майбутніх учителів іноземних мов в умовах полілінгвального освітнього середовища: <https://pdpu.edu.ua/doc/vr/2020/smutchenko/dis.pdf>

27. Суміна А. А. Інтерв'ю як метод навчання іноземної мови. Магістерські студії. Альманах. Вип. 21. 2021. Херсон. ХДУ, 2021. С. 112-113.

28. Чекамова К. С. Інтерактивні вправи для введення учнів у мовленнєве середовище на уроках англійської мови Магістерські студії. Альманах. Вип. XX. Херсон. ХДУ, 2020. С. 230-232. URL: <http://www.kspu.edu/NewScienceActivity/ScientificprofessionaleditionsofUkraine/masterstudious.aspx>

29. Шаптала В. В. Реалізація методу проектів на уроках англійської мови в ліцеї. Магістерські студії. Альманах. Вип. 20. 2020. Херсон. ХДУ, 2020. С. 241-243.

30. Шереметєв О. М. Місце стратегічної компетентності в структурі комунікативно ї компетентності старшокласників. Магістерські студії. Альманах. Вип. 21. 2021. Херсон. ХДУ, 2021. С. 116-119.

31. Щербина А.М. Використання мобільних технологій на уроках англійської мови для учнів профільної школи // The usage of mobile technologies in English lessons for students of specialized schools. Магістерські студії. Альманах. Вип. 21. 2021. Херсон. ХДУ, 2021. С. ...

32. Samets V.V. Формування медіа культури на уроках англійської мови: The 8 th International scientific and practical conference —Priority directions of science and technology development (April 18-20, 2021) SPC —Sciconf.com.ua, Kyiv, Ukraine. 2021. 1170 p.: С.894-898.

